

MARKO

Ditiki Σεε Nə Marko Ləwəni

Ntuflasətidi Yohanes Ábe Letsya Itsyi Lə Ditiki Σεε Nəmə Isuə.

¹ Nyamfo ni Ditiki Σεε itsyi lə Yesu Kristo wə ni Onanto kosate eto ubi əsuə eto ketsyikokə.

² Lə lefe kentsye nə léfe məə, Onanto eto unyələkətidi Yesaya áwəni utsyə nkə Onanto átəyi wə ubi nkə,

“Mootsyese ətəye ntənsə.

Wə loolə betidi utsyə itə fə bubə.

³ Əbənə se nkomə eto utidi əmfo luusu kabe letsya lə mfiminti akatəyi nkə,

‘Bimuə əsuə bitsyə itə Bonamute əmə.

Bimuə əsuə kukənə itə wə bubə.’ ”

⁴ Nko eto ətəye əmə ni Yohanes. Wə ni díbə əkə lə mfiminti kaka úkəfləsə betidi ntu lə ketu fe kase Yudafə leeyifo. Nya ɔnlə bofa kabe letsya nkə ele bə betidi tsiy mə akəsəsi bawuninsə lə baye asa bua buyifo lə bafo ntu fləsəfləsə eto lekpa lə Onanto lə ufi mə abua ətəye mə. ⁵ Betidi kpə etsyi Yudea eto kasə ku mə umənkplə wə baakpo Yerusalem nya bəsu mfiminti bomfó bə lə banə Yohanes eto kətə ko bákpe wə eto etiki. Bələkə mə abua báte Onanto nya Yohanes dífləsə mə ntu lə ketu ka baakpo Yordan.

⁶ Yohanes ákpe ɔflimu eto bisə eto awudindi nya úfi kubukikuə eto abəsu ókle wə nkə. Didisa nə úkədi didi bablə ku bəkpəsə.

⁷ Wə etiki nnya ɔnlɛ ditsya bobɛ ni nkə, “Utidi wə ntəkə mɛ kama ɔnlɛ bubəə, so mɛ famfamfa nya yənyə itə bə nyə lə wə kɛnyɛ nyifo wə keyifo blɛmblɛ. ⁸ Mɔɔ, ntu eto bufləsə eto lekpa ete maafɔ buyifo. Fɛɛ wə ebufi Onanto eto Lɛwɔnɔ ufləsə mi ntu.”

Yohanes Ɛfləsə Yesu Ntu.

⁹ Yanklɛ fɛ Yesu ditsyi umə wə baakpo Nasaret lə Galilea eto kasɔ, ubə udufə, nya Yohanes diyifo wə ntufɛsɛfləsə eto lekpa lə Yordan. ¹⁰ Lə kase Yesu nlɛ bɔbɔ lə ntu bomə əsuə kabe kato, ɔnyə nkə Onanto eto kato lɛ bɔsini nya Onanto eto Lɛwɔnɔ lɛyifə dɪsiə lə wə əsuə lə lɛblekpa eto ditsyɛbi əsuə. ¹¹ Nya bánɔ ɔkuɛ ditsyi kato ɔnlɛ bɔtɛyi nkə, “Fə ni mɔ ubi wə mankeko, nya məənyə disuəyuə lə fə.”

¹² Lamfolamfo, Onanto eto Lɛwɔnɔ ákpa Yesu úsuko mfiminti bomə kafo. ¹³ Wə mate əsiə mfó eyifosi ana. Lə lefe nəmfó əsuəə, Obonsam áto Yesu óbe. Nya Onanto eto batɔyɛ díbə bawunsə ko wə.

Yesu Ɛləkə Wə Bakasebi Tutɛ.

¹⁴ Lə lefe nə bəmuə Yohanes bákpe lə Aba eto diyoo, Yesu édu mfó úsu Galilea úsu údi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə mfó.

¹⁵ Ɔkɛ mfó katɛyi nkə, “Lefe sɛɛ nəmə eboyo. Onanto eto sekakedikɔ eto lefe əbɔfi. Bisinkli lə mi asa bua eto kama lə befo Ditiki Sɛɛ nəmfɔ bɛnɔ.”

¹⁶ Se Yesu nlɛ bɔtsylama lə ditumbukplɛ nə nkpe lə Galilea eto kasɔ ɔflɔɔ, ɔnyə mba ləələkə akpɛ inuə, ba ni Simon ku wə ɔyimisani Andreas, ba nlɛ mə asabu bota mfó.

17 Nya Yesu leteyi mə nkə, “Bibə bitəkəko mə idu mómó entó, nya moote mi kase biuləkə betidi bitə Onanto.” 18 Lamfolamfo báyani mə asabu bətsyə nya bātaka bətəkəko wə.

19 Joyce úsu setó seke nya únyə bayimisani inuə bətsyuə ba ni Sebedeo eto bebi ba ni Yakobo ku Yohanes. Besi mə okló kafo balé mə asabu bəlo. 20 Kase Yesu dinyə mə koo, ókpadi mə nkə bətəkəko wə. Mə tsya átaka akpa akpa báyani mə anto Sebedeo ku wə beyifoyifo bətsyə lə okló əmə kafo bətəkəko Yesu.

Yesu Ála Ləwóno Bua Lə Osani Utsyuə Ísuə.

21 Yesu ku mba ntəkəko wə ésu bédufə umə wə baakpo Kapernaum. Nya lə Yudafo eto Onwéditsyayi nə ntəkə lə mə mfó eto busu əsuə eto kamaa, Yesu ésu Yudafo eto katsyako nya útsyiko mə Anantotiki bote. 22 Iyifo mba kenke leno wə asatete nyamə yanii, itsyise ebó lete lə mba laate asa itsyi lə Yudafo eto afi əsuə. Bomu wə asatete eyifo nnya nkpe kalende nya itsyi taa wə utu kəmiə.

23 Lə lefe nəmə tutuutuu, osani utsyuə ləwóno bua nsi wə lə əsuə aké lə katsyako kamə mfó, 24 nya ófa bembembe ótəyi nkə, “Yesu Nasaret-nyə, be fanlé bəbəbə ketsyiko lə bo ofló mfo? Bubə fəbə fə əəbə atsylosə bo lee? Nyi futsyə feni. Fə ni Onanto eto Okenkenyə wə ótsyese nɛ.”

25 Yesu éti ləwóno nəmə kusu nya ókpe ni kofi nkə, “Dika, nya lə abó lə osani əmə əsuə.” 26 Ləwóno nəmfó étinkəsə osani əmə keklekke nya díte ófa bəmbəəmbə fə ləbo lə wə əsuə.

²⁷ Itə iyifo mba kenke dínyə mfó yanii, nya báto mə əsuə bənkə, “Nte asatete fəfo nnya eto okle nə? Utidi əmfə kpe əsuəale woafə etiki budi ku awɔnɔ bua nya beetsyue wə etiki ato.” ²⁸ Itə esoo, Yesu eto diye áyε letsyo lə Galilea eto kasɔ kenke.

Yesu Átsya Betidi Kpə Bufi.

²⁹ Yesu ku wə bakasebi ku Yakobo ku Yohanes édu lə katsyako kamə nya bésu Simon ku Andreas eto diyo. ³⁰ Se bésu bédufə mfóo, betidi bətsyue átəyi Yesu bənkə, Simon eto usiəambe áyila, atikesi əmuə wə olabe. ³¹ Nyaso Yesu ésu wə ɔflo, nya ókəbe wə lə kɔni ótakasə únyənsə. Lamfolamfo wə bufi bomə áyε wə nya ótaka útə mə lesa bédi.

³² Se ditsyitsyo lefe léyoo, betidi ákpa befimfi kenke ku mba awɔnɔ bua díkakpe bulə kpə báboko Yesu bə lə otsya mə bufi. ³³ Nya umə əmə kenke eto betidi díbə bənyə lə kesie mfó bánlε bobε. ³⁴ Yesu átsya betidi kpə ba nle bufi ateate bufi nya óla awɔnɔ bua lə betidi kpə əsuə ku mba awɔnɔ bua nsi lə əsuə, itsyise Yesu yi nkə awɔnɔ bua nyamə yi futsyə uni, nyaso wántɔnɔ nkə awɔnɔ nyamə tɔyi kulesa itsyi lə wə əsuə.

Yesu Ábe Ditiki Sεε Nənə Letsya Lə Galilea Eto Kasɔ.

³⁵ Kolensiənto fε kale luusiə, Yesu átaka óbo lə diyo nəmə. Úsu kaka kutsyue saa ləmbə nya óto ola útə Onanto.

³⁶ Kamaa, Simon ku wə bayetsyue ésu bábεbε Yesu. ³⁷ Lə lefe nə bənyə wə, bátəyi wə bənkə, “Utsyue saa əbə ɔlε fə bobεbε.”

³⁸ Fεε Yesu áteyi mə nkə, “Bitə læ busu umə bamba. Efe bæ ndi Anantotiki læ mfó tsya, itsyise nyamfo ni mə keyifo ka mimbə keyifokə læ kawunsiaə nε.”

³⁹ Nyaso óyε ótsyilama Galilea eto kasə kenke, nya úkedi Anantotiki nyamə læ Yudafə eto ntsyakə kpə nya óla awənoə bua óbəsə læ betidi əsuə tsya.

Yesu Átsya Osani Utsyuə Wə Nlε Bufisia Bufi.

⁴⁰ Osani utsyuə wə nlε bufisia bufi əbə Yesu əflə. Óse akonki ólε wə lekprakpa nkə læ əwunsəko wə. Ýteyi wə nkə, “Lə alaa, ebofo mə botsya nya yuuyuə mə tsya.”

⁴¹ Wə etiki nyamə ənə Yesu kafo, nyaso únə wə kəni nya útidi wə. Nya óteyi wə nkə, “Nla nko. Fə əsuə kenke læ yele.” ⁴² Lamfolamfo bufi bomə əyuə wə.

⁴³ Mfó nya Yesu ləteyi wə nkə udu, nya ókpe wə kəfi keklekə nkə, ⁴⁴ “Mənnýə læ kusu ateyi betidi nnya dibə, bomu su læ efi fə əsuə esu ate Onanto eto Usumunyə. Lə efi nkpata bo Mose eto kəfi ləto esuko. Nyamfo luuləkə ete bənkə bufi bomə əyuə fə nε.”

⁴⁵ Tsyə lefe nə nwə əmə dídu əntə, útsyiko bofa katēyi kase Yesu létsya wə. Lə nnya esoo, Yesu ménsifo umə saa busu, itsyise betidi kpə lə wə əflə bubə. Nyamfo esoo, Yesu kosate átsyimε læ uməmflo kaka kuutsyə ləmbə. Nya betidi dítsyi nlebe nlebe kpə, bəbə wə əflə mfó.

2

Yesu Átsya Abafa Wə Léba Onkpoo Kasə.

¹ Lə eyi ətsyuə eto kamaa, úsinkli úsu Kaper-naum nya læ wə businki kəbə əsuəə, betidi áno bæ úsinkli úbə oto. ² Nya betidi kpə díbə diyo nə ɔkɛ, ku ni kayoma kenke. Nya ɔkɛ mfó úkedi mə etiki. ³ Mfó nya betidi ena léboko ufimfi wə léba onkpo kasɔ wə ɔflo. ⁴ Nya se banlɛ kusu bunyə læ bayenko wə læ kesie bedufánko wə diyo kafo læ kase betidi mfui esoo, bésu bábe letsya bələkə ofo nya báyenko ufimfi əmə ku wə belabekə báyifəsə bətsyə le Yesu eto akɔ. ⁵ Se Yesu dínyə kase sɔ̃ɔ báfo bánɔ bæ woofu ufimfi əmə bətsya esoo, Yesu átɛyi nwə léba onkpo kasɔ əmə nkə, “Ubi, mfi fə abua ntsyɛ fə.”

⁶ Fɛɛ afi eto bateasa ba lɛkɛ mə lenti mfó ebu læ mə akɔəsi əsuə bətɛyi bənkə, ⁷ “Beso woatɛyi nko? Ɔlɛ mbusiotiki budi. Onanto hã laafo abua bufi katsyɛ!”

⁸ Yesu áte mə nsusu nyaso ɔtɛyi mə nkə, “Beso ele bæ nyamfo læ mi? ⁹ Nte nya diyuə enso bətɛyi, ‘Mfi fə abua ntsyɛ fə,’ lee ‘Taka læ efi fə belabekə læ ayɛ edu’? ¹⁰ Nyaso læ itə bæ befo bɛnɔ biə Utidi Eto Ubii, nkpe əsuəale bæ mfi betidi eto abua ntsyɛ le kawunsiə kamfo. Bɛnɔ?” Mfó əməə, Yesu esi útsyi wə ənəmi útə ufimfi əmə nya ɔtɛyi wə nkə, ¹¹ “Taka læ efi fə belabekə læ esu diyo.”

¹² Nya osani əmfu létaka lamfolamfo úfi wə okla nya údu læ betidi bamə nýə mfó nti. Nyamfo éyifo betidi ba kenke nyə mfó yanii. Nya itə bəfi atəsə banlɛ Onanto butə. Məmbɛlɛ átɛyi bæ bənnýə tɔ nyamfo eto okle bənyə.

Yesu Ákpadi Lewi Nkə Utəkənkɔ Wə.

¹³ Nya Yesu disu údu úsu Galilea eto Ditumbukple kenye nya betidi bamə kenke díbə wə ɔflo mfó, nya óte mə Anantotiki. ¹⁴ Kase ónle bəye kafe lə ditumbukple nəmə ɔflo mfó, úsu únyə Lewi wə ni Alfeo eto ubi wə nsi lə kaka woafə umənkə. Nya Yesu leteyi wə nkə, “Taka lə ətəkəkə mə!” Nyaso Lewi átaka kpla nya útəkəkə wə.

¹⁵ Ketsyitsyokómii, Yesu ku wə bakasebi ku betidi kpə ba ntəkəkə wə, ésu Lewi eto bə lə besu bedi lesa ku wə. Mba dítékəkə wə eto bətsyuə éyifo mba laafə umənkə ku babuayifo.

¹⁶ Nya afi eto bateasa ba ni Yudafə eto lekpa nə baakpo Farisifə tsya aké mfó. Nyaso lefe nə afi eto bateasa ba ni Farisifə bamə dínyə bə Yesu si óle lesa budi ku babuayifo, bátə wə bakasebi bənkə, “Ntsyəsə wonko mba laafə umənkə ku babuayifo nsi banle lesa budi?”

¹⁷ Se Yesu lenə etiki nnya bánle budii, óteyi mə nkə, “Betidi ba nkpe əsuəale manhiã ofanyə enso mba ni befimfi hã. Məmbə miə məəbə nləkə betidi sɛɛ, bomu babuayifo eso mimbə.”

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Asatete Koko Ku Afəfə Isua.

¹⁸ Lə lefe ditsyuə se Yohanes ku wə bakasebi ku Farisifə ləkə lə kenyekekə əsuəə, betidi bətsyuə əbə Yesu ɔflo nya bátə wə bənkə, “Beso fə fə bakasebi laankle kenye fe kase Yohanes eto bakasebi ku Farisifə laakle?”

¹⁹ Yesu ətə mə mbuayə lə lekpa seka óteyi nkə, “Nyale Okafəsə eto bakloboo, bani lesa budi lə kusie kakpakə kamə? Lee, yanle bə bənyə disuəyuə ku okafəsə əmə nkpe mə lentii?”

²⁰ Yuubə diyi ditsyuə bə lə bələkə okafəsə əmə lə mə nti, baklobo bamə ebokle kənyə beyifo yoyoyo. ²¹ Kuutsyuə saa emfi lefianku fəfə kaka kama lə kafia koko ka nle bola əsuə, lefianku fəfə nəmə ebunə kafia koko kamə kala lə bəflə kə, nya luutə dibiə koko nəmə sənsə ləmə lesə kə. ²² Nnya kamaa, bankpo ntə fəfə lə kubukikuətobe koko wə bəkakpo ntə bənyə kafo. Ntə fəfə bomə ebəkpo bobə kato itə bə kubukikuətobe koko əmə ebola itə bə ntə ku kubukikuətobe əmə ebuyifo asəsə. Bomu ntə fəfə, ubukikuətobe fəfə əsuə baakpo mu.”

Yesu Ni Ɔnwɛditsyayi Eto Onamute.

²³ Lefe ləni lə Ɔnwɛditsyayii, se Yesu ku wə bakasebi nyə lə anta eto ɔkue utsyuə banle bofee, bəfəsə anta ətsyuə balə bəyimi. ²⁴ Nyaso Farisifo bətsyuə átə Yesu bənkə, “Beso fə bakasebi ləyifo nko? Bo kəfi məntə kusu bə beyifo nko lə Ɔnwɛditsyayi.”

²⁵⁻²⁶ Lə nnya əsuə Yesu átə mə nkə, “Biankla lə Onanto eto Kukuə Kənkə eto Awonisa lesa nə Oka David díyifo? Lə lefe nə kukpənsə lele wə ku wə bayetsyuə, Oka David ésu kaka bəətə Onanto kedi lə Usumunyə Ninə Kənkə wə baakpo Abiatar eto lefe. Úləkə didisa kənkə nə ntə mfó itə mba ləətə wə kedi hā lə Disumuyo údi nya útə wə bayetsyuə tsya ditsyuə bédi. Moses eto kəfi məntə nkomə eto diyifobi nəmfo kusu, tsya bánteyi mə kulesa.”

²⁷ Nya Yesu ləteyi mə nkə, “Onanto ətsyə Ɔnwɛditsyayi itə utidi eto lələkəsə. Inni utidi bətsyə itə diyi nəmə eto lələkəsə. ²⁸ Nyaso

mɔ, Utidi Eto Ubii, mɔ ke ni ɔnwɛditsyɛyi eto Onamute.”

3

Yesu Átsya Nwə Eto Kɔni Díkpə Lə ɔnwɛditsyɛyi.

¹ Lə lefe bamba əsuəə, Yesu esi úsu Yudafɔ eto katsyakɔ. Utsyuə ake mfó wə eto kɔni díkpə konyoma.

² Betidi ba lɛkɛ mfó eto bətsyuə ńyə balɛ bobɛ lə wootsya utidi əmə lə ɔnwɛditsyɛyi nəmə əsuə lə babe lə buunyə etiki lə wə əsuə.

³ Yesu ákpadi utidi əmə eto kɔni díkpə útsyɛ lə betidi ba kenke eto ənəmi. ⁴ Nya útsyi wə ənəmi útə betidi bamə kenke nya ótɔ mə nkə, “Élɛkɛ bə utidi yifo kasɛɛ lə ɔnwɛditsyɛyi, lee ɔnwɛditsyɛyi eyifo diyi nə utidi loobiasə asa? Iyifo diyi nə bəətə nkpə, lee iyifo diyi nə baa biasə nkpə?” Fɛɛ bámfo wə kulesa bɔtɛyi. ⁵ Yesu étsyi ówuninsə nya óbɛ mə ku lɛblofi itsyisɛ ílɛ wə lə lɛkɔɛsi se bánla bə baawunsəko mə bətsyuə eso. Nya ótɛyi ufimfi əmə nkə, “Nə fə kɔni etsyue.” Únə ko útsyue. Nya ete kɔni komə létsya wə. ⁶ Lə nnya əsuəə, Farisifɔ bamə édu nya bésu bátsya ku Herod eto betidi nya bákpe disɪ lə kase bɔɔyɛ balɔ Yesu.

Yesu Átsya Betidi Kpə Lə Galilea Eto Ditumbukplɛ ɔflɔ.

⁷⁻⁸ Nya Yesu ku wə bakasebi lɛyɛ bésu Galilea eto ditumbukplɛ ɔflɔ. Nya sitiditu kplɛ sia ditsyi Galilea ku Yudea ku Yerusalem ku Idumia eto kasɔ ku mba ditsyi Yordan eto ketu eto lekpake

nə nse ku mba ditsyi Tiro ku Sidon tsya ətəko wə bəbə. Nnya ni bənkə wə ayanisa nnya ɔnlɛ buyifo əbɔyɛ ɛtsyo nyaso betidi kpə əla bə befi mə ənəmi bənyə wə.

⁹⁻¹⁰ Lə lefe nəmfó se Yesu díkatsya betidi kpə esoo, befimfi kpə lɛ bokplatsya bə lə betidi wə ko lə bəmuə ale. Nyaso Yesu átɛyi wə bakasebi nkə babɛbɛ ɔklɔ bənyənsə lə utuflɔ, itə bə lə betidi bamə əbə befuii, woofɔ bobɛ kədufə lə wə kafo.

¹¹ Lɛwɔnɔ bua əsiə lə betidi bətsyuə ba díbə mfó əsuə. Lə bənyə, bənyə Yesu koo, békedu kanɔ nya bákafa katɛyi bənkə, “Fə ni Onanto eto Ubi.” ¹² Nya Yesu káninko mə nkə bəntə lə betidi lə bate futsyə uni.

Yesu Ələkə Lefosi Batɔnkpe Inuə Itə Wə Əsuə.

¹³ Nyamfo eto kamaa, Yesu ábɛ úsu kətini disi. Nya mfóo, ókpadi mba óla nkə bakɛ ko wə.

¹⁴ Betidi bamfo əbə wə ɔflɔ nya úləkə lefosi inuə lə mə nti. Nya útəkə mə diye nkə batɔnkpe. Ɔtɛyi mə nkə, “Nləkə mi minkə bɛkɛ mə lə ɔflɔ lefe saa. Mootsyese mi lə bisu bidi Anantotiki. ¹⁵ Nya biɔkɛ əsuəale belə awɔnɔ bua bitsyiko lə betidi əsuə.”

¹⁶⁻¹⁹ Betidi lefosi inuə ba úləkə eto aye ni Simon wə Yesu dítə diye nkə Petro ku Yakobo ku wə ɔyimisani kɛkɛ Yohanes ba ni Sebedeo eto bebi ba Yesu dítəkə diye nkə Boanerges eto kasɔ ni nkə, beedi etiki ku utə fe kase kato laafa kekumi bembembe, bafɛfɛ ni Andreas ku Filipo ku Bartolomeo ku Mateo ku Toma ku Yakobo wə ni Alfeo eto ubi ku Tadeo ku Simon wə lə lefe ditsyuə nə lefe létə mə kasɔ disi ku Yuda Iskariot, nwə luubə uləkə Yesu utə.

Afi Eto Bateasa Áka Yesu.

²⁰ Se Yesu dídu mfóo, údu úsu diyo ditsyuə. Nya betidi kpə esi bəbə mə oflo mfó. Itə bə ibə ekε ale itə Yesu ku wə bakasebi bə bánkε lefe kulaa tsya lə bedi lesa. ²¹ Se wə kosate eto betidi leno nkoo, bésu bə lə besu bənə wə besuko diyo, itsyise bátəyi bənkə, “Disi abia wə.” ²² Nya afi eto bateasa ba ditsyi Yerusalem letəyi bənkə, “Ləwəno bua əbə disi lə Yesu əsuə. Nya awəno bua eto ɔtənkotənkoo, ni nwə dítə wə əsuəale fε ɔnlε awəno bua nyamfó bola kabonko lə betidi əsuə.”

²³ Nyaso Yesu ákpadi betidi bamə nya údi etiki ko mə lə lekpa əsuə nkə, “Ntsyə yuubə bə Obonsam ebofo wə əsuə bola ketsyiko lə utidi əsuə? ²⁴ Lə ibə bənkə sekakediko áma se əsuə lə akpaa, nya akpa akpa nyamə nlε bəkpɔ lə mə əsuə ntii, nkomə eto sekakediko siamə əmbofo buńyə. ²⁵ Lə diyo ditsyuə eto betidi əsənsə lə mə bətsyuə əsuəə, anto ku anto nlε bəkpɔ lə mə bətsyuə əsuəə, diyo nəmfó əmbofo buńyə. ²⁶ Nyaso lə Obonsam ataka uńyə ɔnlε bəkpɔ ku wə əsuə ku wə sekakediko sia lema akpa akpaa, sekakediko siamfó ebusənsə nya wə sekakedidi ebolo.

²⁷ “Iyifo etiki eto ɔnukuale bə utidi əmbofo botaka kesu ketu əsuəaletidi lə wə diyo, ketsyi wə bikə. Fε wofo budufə lə wə diyo nəməə, tsyise umuə əsuəaletidi əmə okle.

²⁸ “Nlε mi bətəyi sitinti minkə Onanto ebufi lehua saa nə betidi díyifo ku diye bua saa nə baakpadi Onanto ɔtsyε. ²⁹ Fεε diye bua saa nə utidi lookpadi Onanto eto Ləwəno Kεnkεε,

Onanto əmbufi ni ɔtsye wə kulefe. Itsyise wuufi lehua nəmfo fenkə lehua nə wembotasua.”

³⁰ Yesu áteyi nyamfo nko itsyise betidi bənkə ləwɔnɔ bua kpe lə wə əsuə.

Bawoe Ni Yesu Eto Batokpenyə Tinti?

³¹ Lə lefe nəmə əsuə, Yesu eto bayimisani ku wə ambe əbə mfó. Bənyə lə lekple nya bákpe wə utidi bə bahiā wə. ³² Nyaso betidi ba létsyilama wə áteyi Yesu bənkə, “Be, fə ambe ku fə bayimisani nyə lə lekple bə bə.”

³³ Nyaso Yesu áto mə nkə, “Owoe ni mə ambe? Bawoe ni mə bayimisani?”

³⁴ Nya ótsyilamasə ənəmi nya óbe betidi ba nsi letsyilama wə mfó nya óteyi nkə, “Bee, nyə mbamfo ni mə ambe nye mə bayimisani.

³⁵ Utsyuə saa wə leeyifo Onanto eto lelabii, wə ni mə ɔyimisani nye mə ɔyimisio, nye mə ambe nɛ.”

4

Yesu Áteyi Lekpa Itsyi Lə Eyibisense Əsuə.

¹ Yesu esi ésu Galilea eto ditumbukple flo nya ɔnlɛ Ditiki Sɛɛ nə mə bote. Nya lə kase betidi ba létsyilama wə mfui esoo, údufə lə ɔklo kafo lə ntu bomə əsuə, nya úsiə kaso. Nya betidi bamə dínyə lə ntu kénye fɛ Yesu dídi ko mə etiki. ² Lefe kpə lə wə asatete əsuə, údi etiki ɔyenko lə akpa əsuə lə ufi uləkə asa nnya óla nkə loote mə kaso. Asa nnya óte mə ni nkə.

³ “Bɛnɔ! Lefe lonii, ɔkuɛmfo ɔni ésu ɔkue nkə lə usu usiə eyibibi ətsyuə. ⁴ Lə lefe nə ɔnlɛ eyibibi nyamə busə, íbə bə ətsyuə álo ékpo lə

usunte oflo, nya baklobe díbæ báse nnya bámini.
⁵ Etsyuæ álo ékpo læ aba æsuæ, kaka sitæ lemfui.
 Nyaso eyibibi nyamfo ækæ mlæ. ⁶ Fæe se kofe
 lébe kenyeæ, éblobe nya íkpa. Nnya ni bæ, nnya
 keyudu mænnyæ didisa itsyi læ aba nyamæ eso.
⁷ Eyibibi nyamæ eto ætsyuæ ésu ékpo læ biyu nti.
 Nya kanyi kamæ léto kėti nnya. Nyaso yámfo
 bônwo. ⁸ Nya íbæ bæ ætsyuæ álo ékpo læ kaso
 seæ æsuæ. Nya íkæ, nya yébe kukonɔ nya yenwo
 ebibi. Nya ætsyuæ lenwo ebibi fosi ætsyæ, ebibi
 fosi akua, ætsyuæ lenwo kolofa.”

⁹ Læ kalosækɔɔ, Yesu átseyi mæ nkæ, “Nyaso fæ
 ke nkpe atoo, tsyuæ ato kukunɔ læ anɔ.”

*Yesu Elækæ Lekpa Næmæ Kaso Óte Mba Ntækæko
 Wæ.*

¹⁰ Læ lefe næ Yesu mate insii, wæ bakasebi lefosi
 inuæ bamæ ku mba lætækæko wæ æbæ wæ oflo
 nya báto wæ bæ ulækæ lekpa næmæ kaso ote mæ.

¹¹ Nya Yesu lætseyi mæ nkæ, “Mimii, béfi Onanto
 sekakedikɔ eto akulasa bætæ mi. Fæe mba díbuu,
 nye bafefæ ba lentækæko mæ, æbɔnɔ mɔ asatete
 nyamæ eyæ læ akpa æsuæ hã. ¹² Nyaso íbæ itæ fe
 kase Onanto eto unyelækætidi læwɔni útsyæ nkæ,
 ‘Buukabe tsyaa, bæmbunyæ bætsyæ lekpo.

Buukætsyue ato tsyaa, bæmbɔnɔ kaso.

Nnya ni bæ læ banɔ nye bænyæ tsyaa, bæmbɔnɔ
 kaso.

læ betsyi mæ ənæmi bætæ Onanto,

bæ læ ufi mæ abua ɔtsyæ mæ.’ ”

¹³ Nya Yesu læto mæ nkæ, “Bianno lekpa næmfo
 eto kaso? Ntsyæ fæ biofo lekpa bamba saa kaso
 bɔnɔ? ¹⁴ Ōkuemfo æmæ læ Onanto eto etiki
 busənsæ. ¹⁵ Betidi bætsyuæ ale kase eyibibi

ətsyuə luubə ekpo lə kusu oflo. Lə kase banle bɔnɔɔ, ete Obonsam əbə nya wəənwə nnya kələkə lə mə nsusu əsuə. ¹⁶ Betidi bamba tsya ale eyibibi nnya ləəbə kakpo lə aba əsuə. Lə lefe nə banle nnya bɔnɔɔ, yeakpe mə disuəyuə. ¹⁷ Tsyā ditiki nəmə eto keyudu ənnyə kasɔ kukɔnɔ. Baafo kanɔ itə lefe kliminti ete. Nya lefe nə ke kənə nye bulə sɛkɛ dɪbə lə mə əsuə lə ditiki nəmə esoo, beesinkli kama.

¹⁸ “Nya betidi bətsyuə tsya te fe eyibibi nnya dɪbə ikə lə kanyi nti. Nya mbamfó ni betidi ba laanɔ ditiki nəmə. ¹⁹ Fɛɛ kawunsiə kamfo eto bulə ku atabi bɔbɛbɛ kekkeke ku əsuə eto lələkəsə ku kawunsiə eto kamini bɔbɛbɛ aafɔ mə ketu. Nyamfo laakle kemli ditiki nəmə itə bə diamfo ebibi bɔnwɔ.

²⁰ “Nya betidi bətsyuə te fe eyibibi nnya lélo ékpo lə kasɔ sɛɛ əsuə. Baafo etiki nyamə ku utu faa, nya baanwɔ ebibi kpə. Ətsyuə aanwɔ ebibi fosi ətsyə, nye awosi akua nye kolofa.”

Okandie Eto Keyifo Ndi Bə Utə Diyənde.

²¹ Yesu esi ótɔ mə nkə, “Utidi aato okandie kefi kakpe lə ditsyitsya kalɔ nye lə mpa kalɔ? Inni okandie eto kətəkəkɔ baato okandie kətəkə?”

²² Lesa nə ke nkpe lə kakula əsuə, əbɔbɔ lə lekple utidi saa nyə. Lesa nə ke nkpe lə kakula əsuə əbɔbɔ tɛnkle utsyuə saa nyə. ²³ Nyaso lə bekke atoo, bɛnɔ kukɔnɔ!”

²⁴ Yesu esi ótɛyi nkə, “Bifi mi ato bekke kukɔnɔ lə lesa nə bɛnlɛ bɔnɔ əsuə. Kase faakla asa yeeyi kaba kakpo kətə utidii, nko ke eto okle Onanto lookla utə fintsyā nɛ! ²⁵ Utidi wə ke asa ntee, buusi bətə wə bawunsə. Nya utidi wə kulesa

lente, nnya nte wə tsyaa, boole nnya bafo wə lə ani.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Eyibibi Boto Ɛsuə.

²⁶ Yesu esi ótɛyi mə nkə, “Onanto eto sekakedikɔ ale osani wə laato eyibibi. ²⁷ Diyi saa woalabe kataka, nya nkomə eto eyibibi nyamə nle bukə kabe. Fɛɛ unnyi kase asa nle butsyə nkomə. ²⁸ Nnya ni bənkə kasɔ ka báto diyibibi nəməə, ke laale ni ola nko. Tute, lə díkəə, díabɔ afanto, nya uyi laabɔ. Nya lə ébee, yeawɔ ebibi kpə. ²⁹ Lə ebibi nyamə ábe ɛsɛɛ, ɔkuɛmfo əmə əbə kala nnya. Itsyise nnya lələfe eboyo.”

Lekpa Itsyi Lə Diyibibi Kɛkɛ Ɛsuə.

³⁰ Yesu átɔ nkə, “Be muufi nkatesə ku Onanto eto sekakedikɔ. Nte lekpa nə ele bə mfi nləkə nyamfo eto kasɔ? ³¹ Ite fenkə utidi éfi diyibibi nə nso bɔfɛ lə kawunsiə úsu óto. ³² Lefe ditsyuə eto kamaa, diəkə kafiani kuyi. Nya nkomə eto kuyi komfo laamɔ kasɔ ɔkuɛ eto ediyi fɛfɛ kenke. Koata kale kpə. Nya baklɔbɛ laato ayo lə kuyi komə eto kale əsuə.”

³³ Yesu édi mə etiki nyamfo lə kase utsyuə sa lofo kasɔ bɔnɔ. ³⁴ Etiki saa wuudi məə, woatɛyi nnya kayɛ lə akpa əsuə. Lə lefe nə itə kusu bə wonko wə bakasebi bamə hã sii, nya fɛ wəələkə nnya kasɔ kate mə nɛ.

Yesu Éti Ufiebɛ Eto Ɛsuale Kusu.

³⁵ Diyi nəmfó eto ditsyitsyo lefee, Yesu átɛyi wə bakasebi nkə, “Bitə lə bɔyila ditumbukplɛ nəmfo busu ni lekpa nə nse.” ³⁶ Nyaso bédú lə betidi əto ditsyukpa nəmfo ɔflɔ bésu bedufə

bəsiə lə ɔklo wə Yesu dísia əsuə, nya bétsyiko ditumbukplɛ nəmə boyila. Kaklo bamba tsya ənyə mfó. ³⁷ Yanklɛ fɛ ufiebi ko dítsyiko bɔsɔ bembembe nya ɔsɔ ntu ókpo lə ɔklo əmə kafo, nya ibu sɛkɛ lə ntu lə buyi ɔklo əmə lə onya udu fə lə ntu kasɔ. ³⁸ Lə lefe nəmfóo, Yesu əsiə lə ɔklo əmə eto kama, úfi wə disí útəkə lə esunde əsuə nya ɔnlɛ selabe. Nyaso básanklisə wə nya bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, ɛnlɛ fə bulə bənkə boəbə bukpə?”

³⁹ Yesu átaka únyə nya ófa ɔtɛyi nkə, “Ufiebi, yɛ bɔsɔ!” Nya ɔtɛyi ntu bomə tsya nkə, “Ntu yɛ bonwa!” Nya ufiebi əmə disinkli ɔyɛ bɔsɔ, nya ntu bomə eto ənəmi disinkli búyuə buɛɛ kananaa.

⁴⁰ Nya Yesu lɛtɔ wə bakasebi nkə, “Beso biate sikpi mmə? Bíamfo tɔ bɛnɔ?”

⁴¹ Sikpi əmuə mə sefensə, nya bétsyiko mə bətsyuə bɔtɔ bənkə, “Owoe ko ni utidi əmfɔ? Bə ntu bomə ku ufiebi kenke etsyue wə etiki koto!”

5

Yesu Ála Awɔnɔ Bua Lə Osani Utsyuə Ísuə.

¹ Nyamfo eto kamaa, Yesu ku wə bakasebi édu bésu Galilea eto Ditumbukplɛ eto situma sia nse lə Gerasefɔ eto kasɔ. ² Le kase Yesu lɛbɔ le ɔklo əmə kafo koo, osani utsyuə wə lɛwɔnɔ bua nsi lə əsuəə, əbə ɔtsyako wə. Osani əmfɔ ábɔ lə edi nnya lɛfi mfó nti. ³ Itsyise mfó úkəsiə nɛ. Lə lefe nə lefe mməə, betidi ba kenke mámfo wə bumuə kakpɛ lə amana. ⁴ Lə lefe kpə əsuəə, bákafɔ wə ani ku akpa bokle. Fɛɛ wókala nnya bufəsə kabɔ. Utidi əmfɔ akɛ əsuəale tinti, itə bə kutsyuə

saa mánkamfo wə bumuə kətsyə. ⁵ Kətsyə ku kakəmi kenke úkatsyilama lə betidi eto edi ku atini nyamə nti, nya úkakpo kudu, ékefi abambi katsya wə əsuə.

⁶ Utidi əmfo ənyə kəsese fə únyə Yesu. Nyaso útsyetsyi úsu óse akonki lə Yesu eto ənəmi. ⁷ Nya ófa bembembe óteyi nkə, “Onanto Fanlonlo eto Ubi! Be nkpe lə mɔ ku fə lenti mfo? Nlɛ fə lekpa kpa, se mɛ uyi lə Onanto eto diye əsuə fənkə embunə mɛ koto!” ⁸ Óteyi nkomə, itsyise óno bə Yesu Yesu áto okue nkə, “Ləwɔno bua bo lə osani əmfo əsuə.”

⁹ Nya Yesu létɔ wə nkə, “Ntsyə baakpo fə?”

Nya útə mbuaye nkə, “Mɔ baakpo omantsya itsyise bomba nkpe lə nwə mfo əsuə, bufui.” ¹⁰ Nya ólɛ Yesu lekpa kpa nkə woanla mə lə kasɔ kamə.

¹¹ Lə lefe nəmfó əsuə, bakplako kpə ənyə lɛ kətini komə oflɔ balɛ budi. ¹² Nya awɔno nyamfo lelɛ Yesu lekpa kpa bənkə, “La bo akpe lə bakplako ba nyə lə mmə, lə budu budufə lə mə əsuə.”

¹³ Nya ótonɔ útə mə, nya awɔno nyamə ləbo lə osani əmfo əsuə nya bédu bésu bédufə lə bakplako bamə əsuə. Nya bakplako bamə kenke, ba eto utu luuyifo fe akpi ənuə, dítsyetsyi bésu báwunini lə kətini komə eto kotosi bésu bédufə lə ditumbukplɛ nəmə nya bánya bátsylɔ kenke.

¹⁴ Nya mba nlɛ bakplako bamə bobee, dítsyetsyi bésu umə əmə ku mba lɛkɛ lə wə oflɔ mfó, nya bésu batɛyi betidi ba kenke lesa nə díbə. Mba bátɛyi ésu mfó, bésu bábe lesa nə díbə. ¹⁵ Nya lefe nə bəbə Yesu oflɔ, bənyə utidi

wə awɔnɔ bua kpə dísiə lə əsuə mfó. Nya únsi lə kasɔ, ónkpe awu, íkakra ko wə. Nya sikpi dímuə məmble kenke. ¹⁶ Betidi ba leka wə búnyəə, áteyi lesa saa nə díbə lə utidi əmə ku bakplako bamə əsuə. ¹⁷ Nyaso bále Yesu lekpakra bə udu lə mə kasɔ.

¹⁸ Lefe nə Yesu nle budufə lə ɔklo əmə əsuəə, osani əmə əsuə awɔnɔ bua dísiəə, ale wə lekpakra nkə, “Tɔnɔ lə ntəkəko fə lə bukaye katsyilama.”

¹⁹ Fɛɛ Yesu mántɔnɔ. Bomu óteyi wə nkə, “Sinkli esu fə betidi ɔflo lə ateyi mə kase Onamute əmə lewunsə ko fə ku kase únyə fə kaminsə.”

²⁰ Nyaso osani əmfo édu úsu ótsyilama Kəmə Lefosi kamə nya óteyi betidi bamə lesa saa nə Yesu díyifo útə wə. Nya íyifo mba lenɔ nnya yanii.

Yesu Átsya Yairo Wə Ndi Yudafɔ Eto Katsyako Eto Uninə Eto Ubisiobi Nya Ótsya Usio Fimfi Utsyuə Tsya.

²¹ Yesu əsiə lə ɔklo úsinkli úsu ditumbukplə nəmə eto Yudafɔ eto lekpake nə nse. Se úsu údufə ditumbukplə nəmə eto kənyə mfóo, betidi kpə əbə bátsyilama wə. ²² Nya Yudafɔ eto katsyako eto uninə ɔni utsyuə wə baakpo Yairo əbə mfó. Se únyə Yesuu, óse akonki lə wə ako. ²³ Nya óle wə lekpakra keklege nkə, “Mɔ ubisiobi kəkə le bufi keklege. Nyaso bə lə əbə efi fə kɔni ətəkə lə wə bə lə əsuə lə imuə wə ale lə ɔkə nkpe.” ²⁴ Nyaso Yesu átaka útəkəko wə.

Nya lə kase betidi ba díkəko Yesu difui esoo, bátsyilama wə se bántɔ. ²⁵ Nya usio utsyuə akə

læ mə nti, wə kɔtɔ díkəkpo læ lefosi alɛ ənuə sɔ̃ əsuə. ²⁶ Ɔkɛ læ kanyi əsuə læ lefe nə eto lefe mba leeyifo afa díkətə wə afa kulaatsya. Wóbiasə wə atabi kenke ótsya bufi bomfo, tsya bufi bomə mányuə wə. Kato bomu bóbe. ²⁷ Ɔno etiki itsyi læ Yesu əsuə, nyaso útəkəko betidi ba dítəkəko Yesu kama. ²⁸ Ɔteyi wə əsuə nkə, “Lə mfó wə awu butidi koo, eni bufi bomə əbɔye mɛ.” ²⁹ Nyaso lefe nə útidi Yesu eto awuu, kɔtɔ komə díkəkpo wəə, ála kplo lamfolamfo! Nya únyə utsyè lekpo læ wə əsuə nkə wə bufi bomə áye wə, nyaso kanyi ka ɔnlɛ bunyəə, álo.

³⁰ Lamfolamfo Yesu áte nkə əsuəale ətsyuə ábɔ wə læ wə əsuə. Nyaso úkənə únyə, nya ótsyi ɔwuninsə, nya ótɔ betidi bamə ntəkəko wə nkə, “Owoe ni futsyè dítidi mɛ awu?”

³¹ Wə bakasebi bamə átɔ wə bənkə, “Be kase betidi bamfo letsyilama fə. Beso faatɔ fə, owoe ni futsyè dítidi fə?”

³² Tsyaa, Yesu esi úkənə únyə ɔlɛ ənəmi bot-syilamasə kabe læ woofɔ futsyè dítidi wə bunyə.

³³ Usio əmə mfó ənyə utsyè lekpo nkə lesatsyuə əbə wə læ əsuə. Nyaso læ sikpitete ku ketinkə əsuəə, óbɔ úbə óse akonki læ Yesu eto akɔ. Nya óteyi wə læ ɔnukualɛ əsuə, lesa nə díbə. ³⁴ Yesu áteyi wə nkə, “Mɔ ubisiobi, fə bofokanɔ átsya fə. Su læ diyuə əsuə. Fə kanyi ensiambu sinkli kəbə bio.”

³⁵ Lə lefe nə Yesu nlɛ nyamfo bɔteyii, batɔnkpe bətsyuə étsyi Yudafɔ eto katsyako kamə eto uninə əmə eto diyo bəbə nya bəteyi wə bənkə, “Fə ubi əmə ébukpə koko. Beso fensi fanlɛ Oteasa əmfɔ bulə?”

³⁶ Yesu méntsyue ditiki nə mba nle bɔtɛyi mfó ato. Bomu ótɛyi Yairo nkə, “Mante sikpi, fo anɔ ete.”

³⁷ Nya Yesu lékpa Petro ku Yakobo ku wə ɔyimisani Yohanes mate hã, nya bésu Yairo eto diyo. ³⁸ Nya lefe nə bédufə diyo nəmə, nya Yesu dínyə kase banle kanyi bunyə kakpo edu kewi nkuu, ³⁹ údufə lə mənti nya ótɔ mə nkə, “Be léboko kudu komfo bokpo? Beso bənle nku? Dikpefi nəmfó ménkpə. Selabe ete onlabe.” ⁴⁰ Se ótɛyi nkoo, betidi ba ńyə mfó étsyiko wə bumə.

Nyaso Yesu ətə nkə məmble bɔ besu lekple, nya útə ubi əmə eto anto ku ambe ku wə bakasebi itsyə bamə nkə bedufə kaka ubi əmə díkpe ónlabe lə kasɔ. ⁴¹ Yesu ákɔbe usiobi kəkə əmə lə kɔni nya ótɛyi wə nkə, “Talita Koumu.” Nya kasɔ lə sele siamə ni nkə, “Disiobi, nle fə bɔtɛyi minke, taka ənyə!” ⁴² Lamfolamfo, disiobi nəmə nə dikafə lefosi alə ənuəə, átaka únyə nya útsyiko bɔyɛ katsyilama. Se íbə nkoo, íyifo məmble yanii. ⁴³ Nyaso Yesu əkə mə ato keklege nkə bantɛyi kuutsyuə saa. Nya kamaa, ótɛyi mə nkə, “Bitə wə lesatsyuə lə udi.”

6

Yesu Eto Umə Eto Betidi Áni Wə.

¹ Yesu édu mfó úsu wə umə kaka úsiə óbɛ, ku wə bakasebi. ² Nya lə Yudafɔ eto ɔnwéditsyayi əsuəə, úsu ɔlɛ Anantotiki búdi lə Yudafɔ eto katsyakɔ mfó. Nyaso íyifo betidi ba kenke lenɔ wə asatetee yanii.

Bátɔ bətsyuə bənkə, “Sieti ókase etiki nyamfo eto okle utsyiko? Nte kobe ko eto okle nkpe wə

bə woafɔ ayanisa nyamfo eto okle buyifo? ³ Inni wə ni Maria eto ubi wə ni nwə laawe keyi? Lee inni wə ni Yakobo ku Yose ku Yuda ku Simon eto oyimisani? Nya wə bayimisiɔ tsya nkpe mfo!” Nyaso betidi bamfo mámfo wə.

⁴ Yesu áteyi mə nkə, “Onanto eto unyələkətidi kpe dibu lə nlebe kpə. Fεε lə wə kosate eto umə, lə wə betidi ntii, ku lə wə kosate eto diyo eto betidi eto ənəmii, umbə dibu saa.” ⁵⁻⁶ Nnya ni bənkə wə kosate eto umə eto betidi mámfo wə banɔ, etiki nyamfo éyifo Yesu yanii tinti. Lə nyamfo eso wóamfo ayanisa kpə buyifo mfó enso nnya úfi wə ani útəkə befimfi bətsyuə lə əsuə nya mə bufi díyuə mə.

Yesu Ákpe Lefosi Bakasebi Inuə Bamə Kɔtɔ.

Lə nyamfo eto kamaa, Yesu átsyilama mbuto bo letsyilama mfó, kate Anantotiki nyamə. ⁷ Nya ókpadi wə bakasebi lefosi inuə bamə utsyə, nya óla mə ótsyese inuə inuə. Útə mə əsuəale nkə baso awɔnɔ bua ani. ⁸ Nya óteyi mə nkə, “Mi kuutsyuə saa manle kulesa usuko kusu komə, enso uyi wə baalεε kɔni hã. Bientsyi didisa nye otobe fenkə mba laatɔ asa kafe. Bientsyi atabi lə mi katobe. ⁹ Bekpe mi afɔkpa, tsya bientsyi akpesa bamba saa enso nnya benkpe.”

¹⁰ Usi óteyi mə nkə, “Kaka kee bafɔ mii, bεkε mfó isu ese lefe nə biuudu. ¹¹ Lə bídufə umə utsyuə nya betidi bamfó dímamfo mi nye báni bə beembutsyue mi ditiki kotoo, bidu lə befle mi nkpafo eto sitə bekpo mfó. Nyamfo loote Onanto eto kotonənə eto ditsyəbi nə ləbə bubə itə mə lə umə əmə.”

¹² Nyaso bakasebi bamə édu bésu bátsyilama bédi Anantotiki nyamə budi kafe bæ utsyuə saa sinkli læ abuayifoyifo kama. ¹³ Bála awɔnɔ bua kpə læ betidi əsuə. Nya bédiki befimfi kpə nnuəbi itə bəmuə ale.

Oka Herodes Etə Bála Yohanes Ntufləsətidi Eto Disi.

¹⁴ Lə lefe nəmfoo, Oka Herodes ákanɔ asa nnya kenke nle búbə bóno, itsyise Yesu eto diye áye letsyo ésu kalebe saa. Betidi bətsyuə ákatəyi bənkə, “Yohanes wə ni ntuflesətidi ésinkli úbə nkpə! Nyaso onkpe əsuəale ɔnle ayanisa buyifo nɛ!”

¹⁵ Bətsyuə tsya ákatəyi bənkə, “Wə ni Onanto eto Unyeləkətidi Elia.”

Betsyuə tsya bæ, “Wə ni Onanto eto Unyeləkətidi, itsyise útə fe Onanto eto bənyeləkətidi eto ɔni.”

¹⁶ Lefe nə Herodes lenɔ nyamfoo, wuntsya átəyi nkə, “Yohanes wə útə bála disi uni disi ósankli utsyi ɔkɔmə úbə!”

¹⁷ Etɔnsə, Herodes kosate dítə kusu nkə bəmuə Yohanes, nya útə kusu nkə bakle wə, befi wə bakpe læ diyo. Herodes éyifo nyamfo itsyi læ Herodia wə úsu úfi, wə dídí wə ɔyimi Filipo eto usiə eso. ¹⁸ Yohanes ákatəyi Herodes nkə, “Yanlekə bæ fo fə ɔyimisani eto usiə efi.”

¹⁹ Nyaso Yohanes eto etiki əkələ Herodia, nyaso úkəkisi wə. Nya óbɛbɛ kusu nkə læ olo wə.

²⁰ Tsyaa, wámfo kusu bunyə læ Herodes eso. Itsyise Herodes áte Yohanes sikpi se unyi nkə Yohanes éyifo ɔnukualetidi ku utidi wə díyifo kenke eso. Nyaso úkase wə. Lefe kpə, óla nkə læ

úkanɔ wə asatete, ite bæ wə etiki nyamə káto wə læ lekɔəsi læ óno nnya tsya fə.

²¹ Lə kalosəkɔɔ, íbə bæ Herodia ənyə kusu ko ɔnlɛ bɔbɛbɛ. Diyi nəmfó didi Herodes eto leleyi. Herodes ákpadi wə beninətidi læ wə sekakedikɔ ku wə bamamanyə eto beninə ku Galilea eto kasɔ eto beninə kplɛkplɛ læ wə lesakedikɔ. ²² Herodia eto kebitɛ əbə mfó úwi kewi ókpe disuəyuə nya Oka Herodes ku wə bahɔ læ lesakedikɔ mfó tinti.

Nyaso Oka Herodes átɔ kebitɛ kamə nkə, “Be faala fə læ ntə fə?” ²³ Nya usi ótɛyi wə tsya nkə, “Ekpe læ mɔ lekankpomɛ, minkə muutə fə lesa nə ke fɔɔtɔ mɛ, læ mɔ sekakedikɔ eto kutsyə kulaa tsya!”

²⁴ Nyaso usiobi əmfo átaka úsu ótɔ wə ambe nkə, “Be ele bæ ntɔ?”

Nya wə ambe letɛyi wə nkə, “Tɔ wə Yohanes Ntufləsətidi eto disi.”

²⁵ Disiobi nəmfɔ ésinkli kpla dísu diyo nəmə kafo nya ótɛyi Herodes nkə, “Nla minkə la Yohanes Ntufləsətidi eto disi ətəkə læ ɔkpe tenkle əsuə ətə mɛ mɔmɔmɔmɔ!”

²⁶ Nyamfo ába oka Herodes lekɔəsi, fɛɛ wənsiəmbofo ntamu bo óka utsyə læ beninətidi bamfó eto ənəmi butu. ²⁷ Lə nyaso ókpe wə oblafɔ lamfolamfo nkə usu ɔla Yohanes eto disi læ ufi oboko. Nya oblafɔ əmfó didu úsu Aba eto diyo nə baakpe betidi, mfó úsu óla Yohanes eto disi. ²⁸ Kamaa, úfi disi nəmə útəkə læ ɔkpe tenkle əsuə nya úfi ni oboko disiobi nəmə. Nya wuntsya dífi ni úsu útə wə ambe.

²⁹ Lefe nə Yohanes eto bakasebi lenɔ ditiki nəmfoo, bésu báfo wə ɔko bésu bébikə.

Yesu Ʒtə Betidi Akpi Anɔ Lesa Bédi.

³⁰ Batɔnkpe ba Yesu lékpé nkə besu batsyilama lekpake mfó, ésinkli bəbə bátéyi wə nnya kenke bésu beyifo ku asa nnya báte. ³¹ Nya kaka mə ku Yesu lesɔnɔ eto betidi kpə ba nle búbə kédu étsyiko bufui. Nyaso Yesu ku wə bakasebi mánkə lefe lə bedi lesa kula tsya. Nyaso Yesu áteyi mə nkə, “Bitə lə bo hã lə busu kaka lebiɔ lə busiə mfó butsyə ɔnwɛ seke.”

³² Nyaso bésu bédufə lə ɔklo lə besu kaka betidi ləmbə. ³³ Fɛɛ lefe nə bántɔɔ, betidi kpə ənyə mə bətsyə lekpə, nya bétsyetsyi bátɔ setɔ bésu baka mfó budufə fɛ Yesu ku wə bakasebi dísu bédufə mfó. ³⁴ Se Yesu lebo lə ɔklo əmə únyə sitiditu siamə, mə asa ənə wə kafo itsyise bətsyə fe basamu ba ləmbə obebe. Nyaso útsyiko mə asa kpə bote itsyi lə Onanto əsuə.

³⁵ Lefe nə ditsyitsyo léyoo, wə bakasebi ányi bésu wə ɔflo nya bátéyi wə bənkə, “Kale bolo. Nya kase mfo diyifo ntentii, bəəmbunyə kulesa bedi. ³⁶ Nyaso ləkə məmblɛ kusu lə bedu. Lə bedufə kəmə ku mbuto bo lefi mfoo, boofó lesatsyuə bunyə kaya kedi.”

³⁷ Yesu áteyi mə nkə, “Mi kosatee, bitə mə lesatsyuə lə bedi.”

Nya bátéyi wə bənkə, “Nyamfó ebofo fe utsyuə eto afa mflamfla eto kayofofó! Ala fə bobiasə nyamfo lə mə budi əsuə?”

³⁸ Nya Yesu létɔ mə nkə, “Abolo asia bənle? Bisu bebe!”

Nya se bésu bábee, bátéyi wə bənkə, “Abolo anɔ ku akpɛ ənuə ete ntə.”

³⁹ Yesu átɛyi wə bakasebi nkə bətə lə betidi bamə kenke lə bəsiə kasɔ lə sefa siamə əsuə mfó lə etsyukpa etsyukpa əsuə. ⁴⁰ Nyaso betidi bamfo kenke əsiə kasɔ lə etsyukpa etsyukpa əsuə ətsyuə fe betidi kolofa nya ətsyuə fe betidi awosi anɔ.

⁴¹ Nya Yesu dífi abolo ku akpɛ nyamə, nya se óbe kato, nya óso Onanto ani. Nya úbudi abolo nyamə nya úfi nnya útə wə bakasebi nkə bəsiə bətə etsyukpa etsyukpa nyamə. Nya úsiə akpɛ nyamə tsya nko útə mə. ⁴² Mba kenke lɛkɛ mfó édi bémi.

⁴³ Nya se wə bakasebi lɛsɛ didisa nə díbu bakɔɔ, díyi lefosi etsyitsya kplɛ ənuə. ⁴⁴ Nya mba dídi lesa nəmfo eto basani mate éyifo betidi akpi anɔ.

Yesu Áye Lə Ntu Ɔsuə.

⁴⁵ Lamfolamfo Yesu átɛyi wə bakasebi nkə bedufə lə ɔklɔ əmə lə besu umə wə baakpo Betsaida, lə ditumbukplɛ nəmə eto lekpake nə nse. Nya útə nkə sitiditu siamə sənsə sidu.

⁴⁶ Nyamfo eto kamaa, wuntsya édu óbe kɔtini komə nkə lə usu oto ola. ⁴⁷ Se éyo ketsyee, ɔklɔ əmə áyo ditumbukplɛ nəmə eto ntinti, Yesu mate hã díbu uńyə mfó. ⁴⁸ Úńyə nkə wə betidi édufə lə bulə əsuə ku kase bánlɛ ɔklɔ əmə bofo bonwa itsyise ufiebi lɛ bɔsɔ kələ mə. Nyaso lə kolensiənto kplɛɛ, Yesu áye lə ntu bomə əsuə úsu mə ɔflɔ eti nkə lə ɔye ofe. ⁴⁹ Nya se bənyə wə lə ntu bomə əsuəə, báfa bátɛyi bənkə, “Ɔko ni.” ⁵⁰ Məmbɛlɛ áte sikpi se bənyə wə.

Nyaso Yesu átɛyi mə lamfolamfo nkə, “Biante sikpi! Mɔ uni! Bimua utu bɛlɛ!” ⁵¹ Nya óbe údufə

lə mə ɔklo əmə kafo, nya ete ufiebi əmə lɛyɛ bɔsɔ. Nyamfo éyifo wə bakasebi yanii ku kafɔsu. ⁵² Itsyise bánte kase ko íbə fe útə betidi akpi anɔ bamfo lesa bédi banɔ. Mə nsusu mánkpa ko mə lə nyamfó əsuə, itsyise bámfo wə báno.

Yesu Átsya Befimfi Lə Genesaret Eto Kasɔ.

⁵³ Se bédufə ditumbukplɛ nəmə eto lekpa ke nə nsee, báyifə lə Genesaret eto kasɔ. Nya bátasyasə mə ɔklo əmə mfó. ⁵⁴ Kase báyifə lə ɔklo əmə koo, betidi ətsyə Yesu lekpo. ⁵⁵ Nyaso betidi bamə étsyetsyi bésu bátɛyi mə betidi kenke lə kasɔ kamə. Nya kaka ke báno bə Yesu kpee, bétɛyi befimfi lə mə belabekə əsuə báboko wə ɔflɔ. ⁵⁶ Nya kaka ke Yesu dísu koo, umə ni o-o, kebuto keni o-o, betidi ko díketsyi mə befimfi kaboko obia nya bánlɛ wə lekpa kpa bənkə utə lə betidi wə awu eto atosi ete. Nya mba dítidi nnyaa, əmuə ale.

7

Bianklenko Anasa Beni Onanto.

¹ Farisifɔ ku afi eto bateasa ba dítɛyi Yerusalem əbə bátɛyilama Yesu. ² Bənyə bə wə bakasebi si balɛ lesa budi nya bətsyuə məmfłə mə ani fe kase Farisifɔ laate betidi bə ele bə bəflə. ³ Bənyə nyamfo bətsyə lekpo itsyise Farisifɔ ku Yudafo fɛfɛ kenke eeyifo lə mə batekoko, banakoko eto akpa nnya báyani bətsyə nya báte mə əsuə. ⁴ Nya lə báya lesa saa bətsyiko bikəkatekɔ tsyaa, ele bə bəflə mə ani fe lə bedi. Nya ele bə beyifo lə afi kpə nnya bəbə bétu, fe kase bəəflə akobe ku ekplibi ku kalɔtsyi.

⁵ Lə nyaso Farisifo ku afi eto bateasa áto Yesu bənkə, “Beso fə mba ntəkəko fə ləənyifo lə bo batekoko ku banakoko eto akpa əsuə? Nya banlə asa budi lə mə ani məfləmfəmfə əsuə?”

⁶ Yesu ələkə kənyə ótəyi nkə, “Ǝnəmi ənəmi eto betidi bini! Lesa nə Onanto eto Unyeləkətidi Yesaya ləwəni ótəyi utsyə lə mi əsuə, íbə ítə sitinti! Ɔtəyi bo nkə, Onanto átəyi nkə, ‘Betidi bamfoo, ənəmi ənəmi eto dibu ete bəətə mɛ,

banla mɛ itsyi lə mə akɔəsi.

⁷ Bimba ete ini bə bále mɔ lelabi buyifo.

Baate kawunsiə eto afi nnya betidi dítsyə fenkə mɔ afi ini.’

⁸ Nnya lete bə bifi mɔ kɔfi bəkula nya bənle mi kawunsiə mfo eto akpa boté.”

⁹ Yesu esi ótəyi mə nkə, “Bekpe awəsu ətsyua nnya biefi akayə lə nnya əsuə kani Onanto eto kɔfi budi, keyifo batekoko ku banakoko eto akpa.

¹⁰ Onanato eto Unyeləkətidi Moses áwəni útsyə nkə, ‘Bu fə anto ku fə ambe. Ɔtəyi tsya nkə fəə ke léka fə anto ku fə ambee, ele bə balo fə.’

¹¹ Fɛɛ biatəyi biənkə elɛkɛ bə utidi ebofo lesa bəni butə wə anto ku ambe ba lesa lehiã, ku nsusu bə lesa nəmə eyifo kənke, kato taflatsyə ku nsusu bə wuufi lesa nəmə utə Onanto bomu eso. ¹² Nya eyɛ le bo akpa əsuə, boata Onanto eto kɔfi kebu. ¹³ Nko ini bə biefi mi bana eto akpa kaninsə Onanto eto afi. Nya bieyifo asa bamba kpə tsya fe nyamfo eto okle.”

Asa Nnya Laabɔ Ketsyi Utidi Eto Lɛkɔəsi Ləətə Weeyifo Lebua Nɛ.

¹⁴ Lə nnya kamaa, Yesu esi ókpadi sitiditu siamə nkə bányi bafi wə. Nya ótəyi mə nkə, “Mimble kenke bitsyue mə ato lə bəno kaso.

¹⁵ Lesa nə ke utsyuə dídi ókpe lə kafo əmbutə obiasə wə əsuə. Bomu lesa nə ke ditsyi lə wə ləkəsi otəyii, nnya ni lesa nə ləətə weeyifo lebuə nɛ. ¹⁶ Mimble kenke bitsyuə ato lə bəno mə kaso.”

¹⁷ Lə nyamfo eto kamaa, se údu lə mə oflo úsu diyoo, wə bakasebi átɔ wə bənkə uləkə lekpa nəmə eto kaso ote mə.

¹⁸ Yesu átəyi mə nkə, “Lə bianno lekpa nəmfo kaso, nyalə mi nsusu əmbə kulesa kaso bofo bəno! Ekpa bənkə lesa nə didufə lə utidi kafo, əmbutə utidi əmə yifo lebuə, ¹⁹ itsyise yeendufə lə wə utu kəmiə. Wə kafo bomu yuudufə nya yooɣe ebɔ lə wə kafo fe lesa biabia.” Nyaso nnya Yesu letəyi mfoo, ate bənkə didisa saa aləkə itə budi.

²⁰ Nya úsukosə ótəyi nkə, “Lesa nə ləbɔ itsyi lə utsyuə eto ləkəsi, ni laabiasə utidi nɛ. ²¹ Itsyise nsusu bua saa aabɔ ketsyi lə utidi eto ləkəsi kəmiə nya mu ləətə wəyifo asa bua nɛ. Asa nyamfó ni fenkə, ləsonodi ku kuyu ku ditilo ku disənkpo, kusie kamafefe ku sidikpuu, ²² ku nsusu bua fifi ku kawɛ ku disiale, sidia tɛyiteyi kabiasə utidi eto diye ku nsusu bua keklege fifi lə sisə ku sisie əsuə, nya ləənə utidi kakpe lə kofani əsuə, ənəmi səsəsəsə lə utidi bamba eto bikə əsuə, diye biasəbiasə, əsuə kato bobesə, ebukisa yifoyifo, koto mentsyue mentsyue. ²³ Asa bua nyamfo kenke aabɔ ketsyi lə utidi eto ləkəsi, nya laabiasə utidi nɛ.”

Usio Wə Lenni Yudanya Áfo Yesu Ɔno.

²⁴ Nyamfo eto kamaa, Yesu édu úsu umə utsyuə læ Tiro eto kasɔ. Úsu diyo ditsyuə kaka wóanla nkə kuutsyuə saa te nkə okpe mfó, tsyafɛ wóamfo bɔbɔ. ²⁵ Mfóo, se usio utsyuə wə læwɔnɔ bua nle wə ubi bulə lenɔ nkə Yesu kpe læ mfóo, úbə wə ɔflo akpa akpa nya óse akonki læ wə ənəmi. ²⁶ Usio əmfo enni Yudanya. Bále wə læ umə wə baakpo Foinike læ Siria eto kasɔ. Nya óle Yesu lekpaƙpa nkə ola læwɔnɔ nəmə ɔbɔnko læ wə ubi əsuə.

²⁷ Nya Yesu léƙpasə wə nkə, “Tutεε, tə bekpefi lesa etɔ. Yanlekε bə befi bekpefi eto lesa bətə bakpa.”

²⁸ Lə nnya əsuə usio əmfo ətə wə mbuayε nkə, “Ao, mɔ Onamute, bakpa bamə læ ɔpunu kalɔ læ lesakedikɔ mfóo, ebunyə lesa nə bekpefi bamə nlə budi eto nə lookpoo kasɔ bedi.”

²⁹ Nya Yesu létɛyi wə nkə, “Lə kase fətə mbuayε mfo esoo, du esu diyo. Ebunyə se læwɔnɔ nəmə díkayani fə ubi əmə.”

³⁰ Nyaso usio əmfo édu úsu diyo. Lə mfóo, únyə nkə wə ubi labe læ wə kalabekɔ, nya læwɔnɔ bua nəmə lénsisi wə læ əsuə.

Yesu Átsya Osani Wə Ni Ototi Ku Ɔmumu.

³¹ Se Yesu lídu læ Tiro eto lekpaƙe mfóo, óyε læ Sidon úsu Galilea eto Ditumbukplε kama kaka Kəmə Lefosi kamə nkpe eti. ³² Nya mfóo, betidi bətsyuə áƙpa utidi utsyuə wə ni ototi ku ɔmumu báboko wə ɔflo nya bále wə lekpaƙpa bə utəkə ani læ wə əsuə.

³³ Nyaso Yesu ákpa wə usuko ləkpo kaka betidi ku kudu ləmbə, nya úfi wə animi ókpe wə lə ato. Útufə ntufə ókpo lə wə animi nya ókobe utidi əmə eto odiakami. ³⁴ Nya Yesu lébesə wə ənəmi óbe kato nya ówəncə fũũ, nya ótəyi osani əmə nkə, “Hefata,” eto kasə ni bəə, “Sini!” ³⁵ Lamfolamfo, osani əmə eto ato ásini nya wə odiakami tsya lényankli nya ófo etiki budi.

³⁶ Yesu ákpe betidi ba dinyə mfó kəfi nkə bántəyi utidi saa kulesa, itsyi lə lesa nə bənyə mfó. Fεε bimbəe ete óninko mə, itsyise kase ókpe mə kəfi, nko kə banlε nnya bokpantsyasə nε. ³⁷ Nya betidi ba kenke ləncə asa nyamfóo, iyifo mə naa efensə! Nya bátəyi mə əsuə bə, “Wəəyifo lesa saa kukəncə. Wəətə bamumu leedi etiki, nya batoti tsya laancə asa!”

8

Yesu Itə Betidi Akpi Ana Lesa Bédi.

¹ Lə eyi nyamfó əsuəə, betidi kpə əbə bátsya mfó. Nya se kulesa díməntsyə boodi esoo, Yesu ákpadi wə bakasebi óboko wə akə nya ótəyi mə nkə, ² “Betidi bamfo eto asa lε mə kaminšə, itsyise eyi ətsyə sǝǝ ni nyamfo se bəbə mə oflε nε. Nya məməcə, kulesa ente boodi. ³ Lə nyani mə beluu, kukpense ebələ mə kola disi lə kusu itsyise mə bətsyuə etsyi katsyontsyokə.”

⁴ Nya wə bakasebi lətə wə bənkə, “Se utidi luunyə lesa utə betidi bamfo lə mfiminti mfo bə bedi bemi?”

⁵ Mfó Yesu lətə mə nkə, “Abolo asia nte mi?”
Bátəyi wə bənkə, “Abolo akuanse.”

⁶ Yesu átɛyi məmblɛ nkə bəsiə kaso. Nya úfi abolo akuanse nyamə, nya óso Onanto ani, nya úbudi nnya úfi útə wə bakasebi nkə befi bətə betidi bamə kenke. Nya mə tsya dífi nnya bəsiə bətə mə. ⁷ Ακρε asiani tsya ətsyə. Yesu éfi nnya tsya nya óso ani. Nya úfi nnya útə wə bakasebi nkə bəsiə nnya tsya bətə mə. ⁸⁻⁹ Betidi bamfó kenke édi bémi. Betidi bamə eto utu ebuyifo akpi ana. Se bédi bálosəə, bakasebi bamə áse abolo wəlewəle nnya díbu nya íyi etsyitsya kplɛkplɛ akuanse. Nnya kamaa, Yesu ələkə betidi bamfo kenke kusu nya bédu. ¹⁰ Nya Yesu ku wə bakasebi dídufə lə oklɔ báyila ditumbukplɛ bésu Dalmanuta eto lekpake.

Farisifo Áto Yesu Bənkə Uyifo Ayanisa Ote Mə.

¹¹ Farisifo bətsyuə əbə Yesu ɔflo nya bətsyiko wə etiki bunənkɔ lə befi bato wə babe. Nyaso bátɛyi wə bə uyifo ayanisa ətsyuə ote mə lə bate bə Onanto ɔflo útsyi úbə. ¹² Nyamfo ələ Yesu tinti nya óla ɔwɔnɔ nya óto mə nkə, “Beso kon mmi eto betidi laabɛbɛ bə bəənyə ayanisa fɛ lə bafɔ banɔ? Kulefe, nɛ mi bɔtɛyi minkə, membuyifo ayanisa nnya eto okle bela biə biənyə mfo!” ¹³ Nya údu lə mə ɔflo, nya úsinkli údufə lə oklɔ nya óyila ditumbukplɛ nəmə úsu ni lekpake nə nse.

Yesu Əkə Mə Ato Lə Bidia Eto Asatete Əsuə.

¹⁴ Kase banɛ ditumbukplɛ nəmə bɔyilaa, wə bakasebi bamə áta əsuə bəntsyi abolo kpə. ¹⁵ Nya Yesu letɛyi mə nkə, “Bekpe kobe lə bitsyue ato lə bɛnɔ etiki itsyi lə oka Herodes ku Farisifo eto əyənkisəsa əsuə.”

16 Lefe nɛmfóo, mɛ sɔ̃ dínɔ́ mfó bánlɛ etiki búdi katɛyi bɛ, “Lee nnya buuntsyi abolo kpɛ eso ɔnlɛ bɔtɛyi nkoo?”

17 Fɛɛ se Yesu nyi etiki nnya banlɛ bɔtɛyi esoo, ɔ́to mɛ nkɛ, “Beso bɛnlɛ etiki lɛ abolo butsyi ɛsuɛ? Ibɛ ese mɔmɔɔ, biɛnyɛto nye bɛno kasɔ? Bitidi ato ko! 18 Bekpɛ ɛnɛmi, tsya fɛ biɛnnyɛ! Bekpɛ ato, tsya fɛ biannɔ! 19 Bíankloma lefe nɛ mɛnsiɛ abolo anɔ míntɛ betidi akpi anɔ dídi? Etsyitsya kplɛ asia nnya wɛlɛwɛlɛ díbu díyi?”

Bátɛyi wɛ bɛnkɛ, “Lefosi etsyitsya ɛnuɛ.”

20 Yesu esi ɔ́to mɛ nkɛ, “Nya lɛ lefe nɛ mínsiɛ abolo akuanse míntɛ betidi akpi anaa, nnya wɛlɛwɛlɛ díbuu, etsyitsya asia íyi?”

Bátɛyi wɛ bɛnkɛ, “Akuanse.”

21 Nya ɔ́to mɛ nkɛ, “Ibɛ ese mɔmɔɔ, biante to futsyɛ mini?”

Yesu Átsya Unɛmba Utsyuɛ Lɛ Umɛ Wɛ Baakpo Betsaida.

22 Se Yesu ku wɛ bakasebi dídufɛ Betsaida, betidi bɛtsyuɛ ákpa unɛmba utsyuɛ báboko Yesu ku wɛ bakasebi ɔflo nya bálɛ wɛ lekpa kpa bɛ lɛ úfi wɛ kɔni utɛkɛ lɛ wɛ. 23 Yesu ákɔbɛ nwɛ ɛmɛ lɛ kɔni nya ókpa wɛ ɔbɔnko lɛ umɛ nti. Se útufɛ ntufɛ ókpo lɛ unɛmba ɛmɛ eto ɛnɛmii, úfi wɛ ani útɛkɛ lɛ wɛ ɛsuɛ, nya ɔ́to wɛ nkɛ, “Alɛ lesatsyuɛ bunyɛ?”

24 Nya utidi ɛmɛ létakasɛ wɛ ɛnɛmi óbɛ kato nya ɔ́tɛyi nkɛ, “Eɛ, nlɛ betidi bunyɛ, tsya beyifo fɛ eyi. Fɛɛ balɛ bɔyɛ katsyilama.”

25 Nya Yesu disi útidi wɛ ɛnɛmi. Lɛ lefe nuɛfɛ nɛmfoɔ, utidi ɛmɛ ásini wɛ ɛnɛmi kukɔnɔ, nya

wə ənəmi lékpa, nya únɔyə lesa saa kukɔnɔ.
 26 Nya Yesu díləkə wə kusu nkə udu usu wə diyo,
 wensisinkli usu umə əmə nti.

*Petro Átɛyi Nkə Yesu Ni Nwə Onanto Lékpɔ
 ɔhile Útsyá.*

27 Lə nnya kamaa, Yesu ku wə bakasebi édu
 mfó bésu kebuto kətsyuə ka ləfi Kaisarea Filipi
 eto kasɔ eti. Nya lefe nə bányɛ lə kusu bantɔɔ,
 Yesu édi mə etiki ótɛyi nkə, “Bətɛyi mə, futsyá
 betidi laatɛyi bə wə mini?”

28 Bátɛyi wə bənkə, “Bətsyuə lɛ bətɛyi bə fə
 ni Ntufɛsətidi Yohanes. Nya bətsyuə tsya nɛ
 bətɛyi bənkə fə ni Onanto eto Unyɛləkətidi Elia.
 Nya bətsyuə tsya nɛ bətɛyi bənkə fə ni Onanto
 eto mba lələkə wə kɛnyɛ eto mba kɔ eto okle
 ɔni.”

29 Nya Yesu disi ótɔ mə nkə, “Mimi nkɔpə, owoe
 biebu biə wə mini?”

Petro átɛyi wə nkə, “Fə ni nwə Onanto lékpɔ
 ɔhile útsyá.”

30 Nya Yesu díkə mə ato nkə bántɛyi ku utsyuə
 saa, lesa nə benyi itsyi lə wə mfo.

*Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Wə Kanyinyənyə Ku Wə
 Úkpə Ku Wə Businkli Kataka Ísuə.*

31 Nya Yesu dítsyiko wə bakasebi asa ətsyuə
 bóte, ótɛyi mə nkə, “Ele bə ibə itə bə Utidi Eto Ubi
 nyə kanyi lə Yudafɔ eto beninə ku besumunyə
 ninə ku afi eto bateasa eto ani, bani wə. Boolo
 wə, tsya lə diyi tsyáfəə wootaka.” 32 ɔtɛyi mə
 nyamfo ókpasə, bə lə banɔ kasɔ. Nya Petro lékpa
 wə usuko ɔfɔ wonko wə inuə, nya óninko wə.

³³ Tsyaa, se Yesu díkənsə óbe wə bakasebii, údi etiki ku ləblofi ókpe Petro nkə, “Obansam, du mə lə oflo!” Nya ɔlo bóteyi nkə, “Anla asa nnya Onanto lala, bomu nnya betidinini lala!”

³⁴ Nyaso Yesu ákpadi betidi eto ditsyukpa nəmə ku wə bakasebi óboko wə oflo nya óteyi mə nkə, “Lə utsyuə ala nkə wəətəkəko məe, ele bə uləkə wə ato ku wə əsuə utsyiko lə wə alasa əsuə nya lə utsyi wə uyikabie utəkəko mə.

³⁵ Itsyise nwə ke lela nkə wəələkə wə nkpəə, woo nyansə mu. Nya utidi wə ke loonyansə wə nkpə lə mə disi ku lə Ditiki Sɛɛ nəmfɔ esoo, wuunyə nkpə manlo. ³⁶ Nte kutəkə ko utudi luunyə lə kawunsiə kamfo eto bikə kenke afiani wə bele fɛ wənnə nkpə manlo? ³⁷ Nye be utidi luufi ofloma ko bə lə unyə nkpə manlo? ³⁸ Məmɔ mfɔo, betidi kpə lə asa bua buyifo ketsyi kama kakpe Onanto. Nyaso lə utsyuə efi mə ku mə asatete fe afanisa məmɔ, wuuntsya ebudi kofani lə mə, Utidi Eto Ubi, oflo lə lefe nə muubə ku Onanto eto Batənkpe kənke ku lə Onanto eto diyənde əsuə.”

9

¹ Nya Yesu disi óteyi mə nkə, “Nlɛ mi bóteyi sitinti minkə mi bətsyuə əmbukpə isu ese lefe nə biunyə Onanto əmə eto sekakedikɔ luubə ku əsuəale.”

Yesu Eto Ɔsuə Bofloma.

² Eyi akua eto kamaa, Yesu ákpa Petro, ku Yakobo ku Yohanes bəsu kətini kutsyuə əsuə. Mə hā dísu bəsiə mfó. Lefe nə bakasebi bamfo ílɛ bobee, bənyə bə Yesu eto ditsyəbi áfloma. ³ Nya wə awu nnya onkpe léfloma íflubi futututu enso

kase utidi luuflə wə bikə ku ntu biole nya benle buyənde.

⁴ Nya bənyə Onanto eto bənyeləkətidi ba koko, Mose ku Elia ləbɔ bánle etiki budi ku Yesu.

⁵⁻⁶ Sikpi əmuə bakasebi bamə kenke itsyise bánle lesa nə bánle bətəyi. Nya Petro wə dímanle lesa nə woateyi, lətəyi Yesu nkə, “Oteasa, bo mfo eto bubə aləkə tinti. Tə lə boto ebu ətsyə. Loni itə fə, loni itə Mose, nya loni tsya itə Elia.”

⁷ Nya ləsɔmiloku ditsyuə díbə díti məmblə kenke, nya bánɔ ɔkɔɛ ləbɔ utsyi lə asɔmiloku nyamə əsuə nle bətəyi nkə, “Nwə mfo ni mə ubi lala wə mankeko. Bitsyue wə koto.”

⁸ Akpraakpa mfóo, bátsyilamasə ənəmi tsya bənyə kuutsyuə saa enso Yesu hā ríyə ku mə mfó.

⁹ Lefe nə bésinkli banle kətini komə bəyifə kəbə kasɔ, Yesu əkə mə ato nkə, “Biantəyi kuutsyuə lesa nə bínyə mfo isu ese bə, mə, Utidi Eto Ubi, ataka ntsyi ɔkɔmə mbə.” ¹⁰ Bėti etiki nyamfo bákpe lə mə nti, fə lə mə mate sii, nya bákato mə əsuə bənkə, “Be ni bə wootaka utsyi ɔkɔmə ubə eto kaso?”

¹¹ Nya bátɔ Yesu bənkə, “Beso afi eto bateasa bamə laateyi bənkə ele bə ibə bə Onanto eto Unyeləkətidi Elia tɔ Kristo eto bubə?”

¹² Yesu átəyi mə nkə, “Sitinti baateyi. Ele bə Onanto eto Unyeləkətidi Elia tɔ Kristo eto bubə lə ubə ɔlɔ lesa saa utsyə. Fɛɛ bəwɔni bákpe lə Awɔnisa Kenke Eto Kukuə tsya bə Utidi Eto Ubi ebudi ohiā tinti nya bɔɔni wə. Be bibu biə nyamfo tsya le bote? ¹³ Nle mi bətəyi minkə Onanto eto Unyeləkətidi Elia búbə koko. Fɛɛ

betidi mámfo wə ku dibu. Bomu béyifo wə kase ke bála. Nyamfo əbə itə fe kase Onanto eto benyeləkətidi ləwɔni bətsyə lə Awɔnisa Kenkə eto Kukue əsuə.”

Yesu Ála Ləwɔnɔ Bua Nə Dísiə Lə Osaibi Utsyuə Əsuə.

¹⁴ Lefe nəmfoo, se Yesu ku bakasebi itsyə bamə dísinkli bəbə bakasebi fefe ɔflo, bənyə bə betidi kpə n̄yə b́atsyilama mə, nya afi eto bateasa bətsyuə n̄lɛ mə etiki bunə nko. ¹⁵ Se betidi bamfó kenke d́inyə Yesu n̄lɛ bubəə, íyifo mə yanii, nya b́etsyetsyi b́esu b́atsyako wə b́əsiəsə wə.

¹⁶ Yesu ɔto wə bakasebi bamə nkə, “Nte kənə ka mi ku mə n̄lɛ?”

¹⁷ Nya osani utsyuə wə n̄yə lə betidi bamə nti lətɛyi Yesu nkə, “Oteasa, nkpa mɔ ubi mboko fə ɔflo, itsyise ləwɔnɔ bua si wə lə əsuə itə waamfo etiki budi. ¹⁸ Lefenə ke ləwɔnɔ bua nəmfo n̄lɛ wə buləə, dietsyi wə kasɔ lə kasɔ, nya efu laabɔ wə lə kenyɛ nya woayimi anyi, nya wə əsuə kenke laasie kəkləkə. Nya ḿinkpa wə mimboko fə bakasebi minkə lə batsya wə, fɛ bamfo.”

¹⁹ Nya Yesu lətɛyi mə nkə, “Ei! Mii, mmi eto betidi, mi bofo kanɔ əmbə ale! Nte lefe nə eto okle ele bə bonko mi yɛ fɛ lə befo bɛnɔ? Nye nte lefe kentsyɛ nə ele bə nyenko mi fɛ lə bɛnɔ asa kasɔ? Bekpa ubi əmə beboko mɛ!” ²⁰ Nya bákpa wə búsuko Yesu. Nya kase ləwɔnɔ bua nəmfo d́inyə Yesu ko, dítinkəsə ubi əmə nya d́inə wə l̄ɛsɔ lə kasɔ len̄lɛ bowaninsə, akaminansə lə kasɔ, nya efu n̄lɛ bɔbɔ lə wə kenyɛ.

²¹ Nya Yesu lɛto wə anto nkə, “Se ítsyiko wə buyifo məə, ýoɔ klɛ?”

Osani əmə átəyi wə nkə, “Ítsyə wə kaso lə wə sikpefi lefe ke. ²² Ləwəno nəmə aakplatsya sesiasesia nkə lə lelo wə, lə ibə nkoo, dietə nkə lə udu əno udufə lə utə nye ntu əsuə. Nlɛ fəə lekpa, nyə bo kaminsə, lə ebofo lə awunsə ko bo!”

²³ Yesu átəyi wə nkə, “Beso faateyi mə fənkə lə mofo? Lesasa ebofo bubə kətə lə afo mə əno.”

²⁴ Lamfolamfo, ubi əmə eto anto átəyi bembembe nkə, “Mfo nno, tsyaa bumbə ale kpə. Wunsəko mə lə mə bofo kano lə bumua ale.”

²⁵ Nya lefe nə Yesu dinyə nkə betidi kpə lə bəkpə lə banyi bafi məə, údi ləwəno nəmfə etiki nkə, “Ləwəno bua nə ləətə betidi lanno ku leendi etiki, nlɛ fə bətəyi minkə bo lə ubi əmfə əsuə, nya mensi sinkli edufə lə wə kulefe kulefe bio!”

²⁶ Ləwəno nəmfə áfa bembembe, nya dítinkəsə wə kekleke nya ləbo wə lə əsuə. Ubi əmfə álabe mfó fe bukpə ukpə. Nya utsyuə saa wə nyə mfó nlɛ bətəyi nkə, “Ukpə!”

²⁷ Nya Yesu ləkəbe ubi əmə lə kəni nya ótaka únyə.

²⁸ Lə nyamfo eto kama se Yesu dídufə diyo ditsyuə, wə bakasebi áto wə buɛ bənkə, “Beso bo dímamfo ləwəno nəmfə bola kələkə lə ubi əmə əsuə?”

²⁹ Nya Yesu lətəyi mə nkə, “Siankpa utidi əmə éboto ola sesia sesia sesia nya ókle kənyɛɛ, nya fə wofo ləwəno nəmfə eto okle bola kələkə lə utidi əsuə nɛ.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wuukpə Əsuə.

³⁰ Yesu ku wə bakasebi édu mfó báye lə Galilea eto kaso. Yesu mánla nkə kuutsyuə saa te kaka

onkpe, ³¹ itsyise úkate wə bakasebi asa. Ɔteyi mə nkə, “Osani utsyuə ebufi Betidi kenke eto Ubi utə, nya wuufi wə utə betidi nkə balo. Nya læ diyi tsyəfə əsuə, wuusinkli otaka ubə nkpə.” ³² Tsyá bǎnnɔ lesa nə ɔteyi mə mfo eto kasɔ, nya báte sikpi ku kase boɔtɔ wə ditiki nə ɔteyi mfo eto kasɔ.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Nwə Ndi Ɔkplenyə Kenke Ɔsuə.

³³ Se bésu bédufə Kapernaum eto uməə, bésu bédufə diyo lɔni. Mfóo, Yesu átɔ wə bakasebi nkə, “Nte ditiki nə benlɛ bunə læ mi nti se bónlɛ bubə?” ³⁴ Tsyá bəntə wə mbuayɛ saa. Itsyise se bǎnlɛ bubə, bəkənə etiki bə bala bə baate utsyə wə ni ɔkplɛ kenke læ mə nti.

³⁵ Nya Yesu dísiə læ kasɔ nya ókpadi wə bakasebi lefosi inuə bamə, nya ɔteyi mə nkə, “Mi futsyə lela nkə weedi ɔkplenyə kenke læ mi ntii, ele bə uyifo wə əsuə fenkə nwə ləmbə kulesa nti, nya wuusumu wə bətsyuə.”

³⁶ Nya útə dikpefi díbə únyə læ mə sɛtɔ. Nya útsyi dikpefi nəmfo útəkə læ wə akpa nya ɔteyi mə nkə, ³⁷ “Utsyuə saa léfo dikpefi læ mɔ disii, mɔ ni ófo. Nya utsyuə saa loofɔ mɛɛ, inni mɔ mate ete ofo. Bomu ófo mɔ Anto wə létsyese mɛ tsya.”

Utsyuə Saa Wə Leenkisi Mii, Uyifo Lɔni Ku Mi.

³⁸ Nya, okasebi wə baakpo Yohanes leteyi Yesu nkə, “Oteasa, búnyə osani utsyuə wə nlɛ awɔnɔ bua bóla læ fə diye əsuə. Nya búti wə kusu buə usinkli ɔyɛ, itsyise umbə læ bo nti.”

³⁹ Yesu átɛyi mə nkə, “Bienti wə kusu, itsyise utsyuə saa wə leeyifo ayanisa lə mə diye əsuəə, əmbudi mə etiki bua. ⁴⁰ Nya utsyuə saa wə lənnnyə lə bo əsuəə, bonko wə eyifo bani.

⁴¹ “Nya mətə lə bete biə utsyuə saa wə luutə mi ntu nkə binə itsyise biyifo mə balee, Onanto ebofo wə nnya kayo.

Biəntə Kulesa Saa Lə Iti Mi Bofokanɔ Kusu.

⁴² “Lə ibə bə utidi utsyuə ətə bə dikpefi nə dɪkənyə bofokanɔ lə mə ésinkli kama lə nnya əsuəə, wuunyə kotonənə tinti. Lə befi ukua bətsyasə lə lebambi kplɛ əsuə befi bakpe wə lə simuə befi wə bato bakpe lə ditumbukplɛ, yɔɔlɛkɛ itə wə eso.

⁴³⁻⁴⁴ “Nyaso lə fə kɔni kɔni abiasə fə bofokanɔ, tonɔ lə ala ko ələkə! Elɛkɛ bə yɛ kɔni kɔwɛ esu nkpə manlo kəmiə enso bə kɛ ani ənuə lə Onanto lə oto fə okpe lə ditəfenku əsuə kaka baatonsə asa bua. ⁴⁵⁻⁴⁶ Nyaso lə fə kokpa kɔni laabiasə fə bofokanɔ, la ko ələkə. Elɛkɛ eso bə kɛ kokpa kɔwɛ lə ənyə nkpə manlo, enso bə akpa ənuə kɛ fə lə bato fə bakpe lə utə əmə kəmiə. ⁴⁷ Nya lə fə dinəmi aakpa fə kesuko asa bua kəmiə, nə ni ələkə. Elɛkɛ eso lə akpe dinəmi ləwɛ nya fedufə lə Onanto eto sekakedikɔ enso bə kɛ ənəmi ənuə lə befi fə bato bakpe lə utə manlo kəmiə, ⁴⁸ wə eto asa bətsyi bənkə,

‘Ekuklubi nnya laabiasə asa mfóo, ənkpə kulefe.

Nya ute wə laatonsə asa mfóo, aanni kulefe.’

49 Itsyise fe kase beefi mba kakpe læ didisa dialɛkɛɛ, nko kə Onanto leefi kanyinyənyə eto utə kakpasə wə betidi əsuə nɛ.

50 “Mba alɛkɛ. Fɛ læ bɔyansə mu kamini, ənsiəmbofo kamini bokpe læ mu bio. Nyaso, tə mba eto lɛlɛkəsə læ bɔkɛ mi læ əsuə. Lə bisia læ diyuə əsuə ku mi bətsyuə.”

10

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Kusə Ku Kusianini Əsuə.

1 Nya se Yesu dídu mfó, óyila Yordan eto ketu úsu Yudea eto kasɔ. Betidi kpə esi bəbə bətsyilama wə mfó tsya, nya úkate mə asa mfó itsyi læ Onanto əsuə fe kase úkala buyifo.

2 Farisifo bətsyuə əbə wə ɔflo bə læ itə kusu, læ bənyə kusu læ wə əsuə. Bətɔ Yesu bənkə, “Nyale Onanto eto kɔfi ətə kusu bənkə osani ɔni wə usiə?”

3 Nya Yesu tsya lítə mbuayɛ ótɔ mə nkə, “Nte kɔfi ko Mose lékpe mi?”

4 Bətə mbuayɛ bənkə, “Mose ətə kusu nkə osani wə ke lensianla wə usiə, ɔwɔni kukuə læ utə wə bote fɛ læ oyani wə.”

5 Yesu áteyi mə nkə, “Moses wəə ni Onanto eto Unyeləkətidi áwɔni nyamfo nko útə mi itsyi læ mi letotidi eso. 6 Taa kawunsiə eto diyifofee, Onanto éyifo osani ku usio, fe kase bəwɔni bákpe læ Kukuə Kɛnkɛ əsuə. 7 Awɔnisa Eto Kukuə Kɛnkɛ áteyi nkə, ‘Lə nyamfo eso osani du læ wə anto ku ambe ɔflo usu ɔkɔ ku wə usiə, 8 nya mə inuə bamə loofiani əsuə eto sinə sɔni.’ Nyaso læ Onanto eto ənəmii, bafiani utidi ɔni. Inni inuə!

⁹ Nyaso betidi ba Onanto lɛkɔ banii, kawunsia kamfo eto utidi saa əmbə kusu wəəsənsə mə nti.”

¹⁰ Kama se bésu bédufə lə diyo kəmiə, wə bakasebi áto wə asa itsyi lə ləsanə óteyi lə kɔfi komfó əsuə. ¹¹ Yesu ələkə kasɔ óte mə nkə, “Osani wə looyani wə usiə usu nya úfi obambaa, udi kɔsɔnɔ, ota wə usiə koko əmə ubu. ¹² Nko ke lə usio ani wə usiə nya usu usiəko úsiə kusə bamba tsyaa, wuntsya akpo kusə óta wə usiə koko əmə úbu.”

Yesu Ákpo Bekpefi Bətsyuə Atsyɔ.

¹³ Lə lefe nəmə tutuutu, betidi bətsyuə ákpa mə bebi báboko Yesu ɔflo bə lə ufi wə ani utəkə mə lə əsuə okpo mə atsyɔ. Fɛɛ wə bakasebi ənyənki bákpe mə. ¹⁴ Se Yesu dínyə nyamfoo, kafo ányi wə nya óteyi wə bakasebi nkə, “Bitə lə ekpefi lə bəbə mɔ ɔflo, bienti mə kusu. Itsyise Onanto eto sekakedikɔ tə itə mba laabokosə mə əsuə kasɔ fe kase ekpefi kəkə bamfo leeyifo. ¹⁵ Nlɛ mi bɔteyi sitinti minkə utidi wə ke ləmbɔfo Onanto eto Sekadidi fe kase dikpefi kəkə laabokosə wə əsuə kasɔ, wəmbudufə Onanto eto sekakedikɔ kulefe.” ¹⁶ Nya óbuta dikpefi saa, útəkə wə kɔni nya ókpo mə atsyɔ.

Otabinyə Utsyuə Áto Yesu Kusu Ko Wɔɔye Lə Unyə Nkpə Manlo.

¹⁷ Lefe nə Yesu létaka únyə lə uluu, osani utsyuə étsyetsyi úbə óse akonki lə wə ənəmi, nya óto wə nkə, “Oteasa Sɛɛ, be ele bə nyifo fɛ lə nyə nkpə manlo?”

¹⁸ Yesu áto wə nkə, “Eyi lesa nə eso fakpadi mə fə, ɔsɛɛ? Utidi saa meenyifo ɔsɛɛ, enso Onanto.

19 Eyi Onanto eto afi nnya kenke. Manlo utidi, mankpɔ kusə nye mamfe fə usiə kama, menyu, manteyi sidia lə fuutsyuə əsuə nye ala wə kənye, manwɛ utidi lə afo wə bikə, bu fə anto ku fə ambe.”

20 Osani əmfɔ esi ɔteyi wə nkə, “Oteasa, idu lə mɔ sikpefi ibə ese lə mii, nɛ afi nyamfo kenke budi.”

21 Yesu ábe wə ku lelabi nya ɔteyi wə nkə, “Lesakpa lɔni hā dibu ele bə yifo. Su lə esu efi fə bikə bia kenke nte fə ate, lə efi atabi nyamfó efi ətə bakombo. Lə nnya əsuə, ebofiani otabinyə lə Onanto eto. Nyamfo eto kamaa, du lə əbə ətəkəko mɛ lefe saa!”

22 Se osani əmfɔ lɛnɔ ditiki nəmfoo, élo wə ani nnya údu ku nkuɛnlo, itsyise bikə kpə kpe wə.

23 Yesu átsyi ɔwininsə nya ɔtsyilamasə ənəmi óbe wə bakasebi nya ɔteyi mə nkə, “Ekpe ale tinti fə batabinyə lofo Onanto eto sekakedikɔ budufə.”

24 Ditiki nəmfoo ábiasə wə bakasebi bamfo eto nsusu. Fɛɛ Yesu esi áteyi mə nkə, “Mɔ bebi, bɛnɔ kase enkpe ale itə batabinyə bə bənyə kusu bedufə Onanto eto sekakedikɔ! 25 Mə mfó budufə kpe ale eso kase ɔdɔmini ku lekoko lɔɔyɛ lə okaasa eto ofo ofe!”

26 Se ɔteyi mə ditiki nəmfoo, isi ébiasə mə nsusu ekpe blɛmblɛ! Nya banɛ mə əsuə bɔtɔ bənkə, “Nyale owoe ko luunyə nkpə manlo?”

27 Nyaso Yesu ábe mə tūū, nya ɔteyi nkə, “Utidi saa əmbə lofo nyamfo buyifo. Fɛɛ wə Onantoo, wə ebofo lesa saa buyifo.”

28 Nya Petro dídi etiki ɔteyi nkə, “Bóyani bo lesa saa butsyə bubə butəkəko fə!”

²⁹ Nya Yesu leteyi nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi minke mimi ebunyə bikə kpə enso mbia béyani bitsyə. Itsyise utidi saa wə léyani wə oto nye bayimisanɩ nye bayimisiɔ, nye ambe, nye anto, nye wə bebi, nye wə okue útsyə lə mɔ butəkəko esoo, nya lə usənsə Ditiki Sɛɛ nəmfoo, ³⁰ wuunyə asa nyamfó eto nnya kolofa ku kama lə kasɔ kamfo. Wuunyə kato ku bayimisanɩ ku bayimisiɔ, ku ambemə ku bebi ku kakue kpə. Fɛɛ betidi ebokpe wə bulə tsya. Nya nyamfó eto kamaa, wuunyə nkprə manlo lə kawunsɩə fɔfɔ ka luubə. ³¹ Fɛ betidi kpə ba ntɔ sɛtɔ mɔmɔɔ, ebubə bafe kama. Nya mba nkpe kama mɔmɔɔ, mə loofe batɔ sɛtɔ nɛ.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wuukprə Əsuə.

³² Lə lefe nə bányɛ lə kusu baatɔ lə Yerusalem eeto uməə, Yesu átɔ sɛtɔ fɛ wə bakasebi dítəkə. Nya bulə butsyuə eto okle dídufə lə bakasabi bamfó əsuə nya sikpi dímuə betidi ba ntəkəko mə tsya. Yesu esi ókpadi wə bakasebi nya ókpa mə úsuko kaka kudu ləmbə nya ótɛyi mə asa nnya ləəbə wə butu.

³³ Ɔtɛyi mə nkə, “Bɛnɔ! Bɔtɔ lə Yerusalem eto umə kaka boomuə mɛ, mɔɔ ni Utidi Eto Ubi, nya boofi mɛ bakpe lə besumunyə ninə ku afi eto bateasa eto ani. Boolo mɛ dikprəkpri nya buufi mɛ bakpe lə mba lenni Yudafo eto ani. ³⁴ Nya bookpe mɛ kɔfiɔ, nya bootufə ntufə bakpo mɛ lə əsuə, bable mɛ, balo mɛ. Fɛɛ lə diyi tsyɛfə əsuəə, muusinkli ntaka mbə nkprə bio.”

Yakobo Ku Yohanes Álɛ Yesu Lekpakpa Bə Utsyə Mə Lə Nkplɛkɔ.

35 Nya Sebedeo eto bebi ba ni Yakobo ku Yohanes díbà Yesu òfò nya bátèyi wə bankə, “Oteasa, bokpe kətsyuə boə boatèyi lə eyifo ətə bo.”

36 Yesu átò mə nkə, “Be ini?”

37 Bátèyi wə bənkə, “Lə əsiə lə fə lekankpome lə fə sekakedikò eto diyənde əsuə, bo tsya aala boə lə bubə busiə lə fə akò mfó. Bo ɔni lə usiə lə fə kodianì nya unuəfə tsya lə usiə lə fə kəməni.”

38 Yesu átèyi mə nkə, “Biante lesa nə bənle bɔtɔ! Befo bənɔ biə biofo ntu bunə lə kanyi eto ləkobe nə məənə əsuə? Nya biofo ntuflesəfləsə eto lekpa nə mofo lə kawunsiə mfo bofo?”

39 Nya bətə mbuayə bənkə, “Bofo.”

Yesu átèyi mə nkə, “Ee, biofo bunə lə ləkobe bua nə eto okle məənə, nnya biofo ntu fləsəfləsə eto lekpa nə eto okle maafò mfo. 40 Fɛɛ mimbə kusu bə nləkə utidi wə luusiə lə mɔ kodianì nye kəməni. Mɔ Antò wə ni futsyə luutə betidi ba úkalò mfó utsyə útə.”

41 Lefe nə bakasebi lefosi fɛfɛ lənɔ etiki nyamfoo, bənyə ɔblò bákpe Yakobo ku Yohanes.

42 Nyaso Yesu ákpadi məmblɛ kenke utsyə nya ótèyi mə nkə, “Biyi biənkə Aba eto beninə kpe əsuəale lə mə betidi ba nkpe lə mə kalò əsuə. Nya nkomə eto beninə tidi bamfó akɛ ale əkələkə kayinkə mba nkpe mə kalò. 43 Fɛɛ yanle bə itsyə nko lə mi nti. Lə mi nti eto utsyuə aala nkə weedi ɔtɔnkɔtɔnkoo, ele bə obokosə əsuə kasɔ usumu bafɛfɛ. 44 Nya lə mi nti eto utsyuə aala nkə woafò diye kplɛɛ, ele bə uyifo nwə ləənnə əsuə, laabokosə əsuə kasɔ kabɛbɛ bafɛfɛ eto lələkəsə.

45 Itsyise Utidi Eto Ubi kulaa tsya məmbə nkə

besumu me. Bomu bæ læ usumu betidi læ ufi wə nkpə utə læ betidi kpə eto diləkə.”

Yesu Átsya Unamba Bartimeo.

⁴⁶ Nnya kamaa, Yesu ku wə bakasebi ésu Yeriko. Nya se banle budu læ umə əməə, betidi kpə ətəkəko mə. Nya lefe nə bánye kusuu, báfe unamba utsyuə wə baakpo Bartimeo eto kaso ni Timeo eto ubi. Nya unsi mfó ɔnle asa boto.

⁴⁷ Se ɔno nkə Yesu Nasaretnyə uni nle bofee, ófa bembembe ótəyi nkə, “Yesu! David eto ubi! Be me læ ənyə me kaminsə!”

⁴⁸ Betidi kpə ba nle bofe mfó ənyənki bákpe wə bənkə usinkli ɔye kudu komə. Tsyə mfe fe usi ófa bembembe nkə, “David eto ubi! Be me læ ənyə me kaminsə!”

⁴⁹ Nya se Yesu leno nkoo, úkənə únyə nya ótəyi nkə, “Bekpadi wə bitə me.”

Nyaso bákpadi unamba əmfo bátəyi bæ, “Nyə disuəyuə! Taka mlə, itsyise ɔle fə bokpadi.”

⁵⁰ Lamfolamfo, úləkə wə awu kato óto ókpe, nya ótaka únyə, nya úsu Yesu flo.

⁵¹ Yesu áto wə nkə, “Be faala fə nyifo ntə fə?”

Unamba əmə átəyi wə nkə, “Oteasa, tə læ mo ənəmi læ esini læ nkənyə!”

⁵² Nya Yesu letəyi wə nkə, “Su. Fə bofokano átsya fə.” Nya lamfolamfo, wə ənəmi lesini nya útsyiko asa bunyə. Nya útəkəko Yesu, nya məmble lídu.

11

Báfo Yesu Fe Oka Lə Yerusalem.

1 Lefe nə bányi bafi Yerusalem nya bédufə Betfage ku kaka letsyilama Betania mfóo, báyo Nnuəbi eto Eyi eto Kətini. Nya mfó Yesu lékpe wə bakasebi inuə nkə beákatə. 2 Nya óteyi mə nkə, “Lə bidufə umə tutεε, biunyə biənkə bátsyasə oflimubi wə ku ukuə, wə ku utsyuə saa dímasiə to unyə. Benyankli wə lə ukuə lə bifi wə beboko mε. 3 Nya lə utsyuə átə mi nkə, ‘Beso benle wə buləkə?’ beteyi wə biə mi Onamute ahiā wə, nya businkli bufi wə boboko mle.”

4 Nyaso betidi inuə bamfo ésu nya bənyə bə oflimubi nyə lə ukuə, únyə lə futsyə eto kəsiə. Nya bələkə wə ku ukuə əmə. 5 Betidi bətsyuə ba nyə mfó átə mə bənkə, “Be benle wə bonyankli keyifo ko?” 6 Bátəyi mə fe kase Yesu leteyi mə. Nya mə tsya dítə mə kusu bə banyankli wə. 7 Se báboko Yesu ubuki əmfoo, bəfi mə mfiə bətəkə lə ubuki əmə əsuə nya Yesu lébe úsiə lə wə. 8 Betidi kpə éfi mə mfiə bətsyə lə kasə, bətsyuə tsya əfəsə kale ku afanto lə kaflo bésense bákpo lə kusu bə lə ɔye ofe. 9 Betidi ba kenke ntə setə ku mba ntəkə kamaa káfa bembembe kákateyi bə,
“Hosiana!

Bəle atəsə butə nwə nle bubə lə Onanto eto diye əsuə.

10 Bifi atəsə bitə bo ona Oka David eto sekakediko sia nle bubə.

Hosiana itə Onanto wə nkpe kato fanlofanlo.”

11 Se údufə Yerusalem, Yesu ésu Yudafo eto Disumuyo. Nya ótsyilamasə ənəmi óle ola óbe lesa saa nə nkpe mfó. Fεε se kale mfe nle bolo esoo, údu úsu Betania ku wə bakasebi.

Yesu Ékudi Kuidiyi Kutsyuə.

¹² Se kale dísiə, bédu læ Umə Betania bánle bubəə nya kukpense étsyiko Yesu bəle.

¹³ Únyə kəsese nkə kuyi kutsyuə ko laawə eyibibi baakpo fiki ko léta afanto kpə nyə mfó. Nyaso úsu nkə weesu obe læ kónwə ebibi. Fəe se úsu údufə kuyi komə kalə, únyə nkə kóanwə ebibi saa. Afanto hā kóto. Lefe nə ele bə kusi kónwə tsya mányo tə. ¹⁴ Nyaso Yesu édi kuyi komə etiki óteyi nkə, “Ensiembənwə ebibi bio.” Wə bakasebi áno se óteyi nko.

Yesu Ála Mba Nle Bikə Bote Lə Disumuyo.

¹⁵ Se bəsu bédufə Yerusalem, Yesu ésu Yudafo eto Disumuyo, nya útsyiko betidi ba nle asa bote ku mba nle bikə bote læ diyo nəmə bola, úkə mba nle atabi bofloma eto kapunu úwi. Nya úkə mba nsi banle ablonima tsya bote eto akpome úwi itsyise wóanla nkə kuutsyuə saa ubə ukaye læ Disumuyo oflo mfó kafe ku mə bikə.

¹⁶ Nya wóantəno nkə kuutsyuə saa fi kulesa úbə kateko læ kesumuko eto diyo nəmə mfó.

¹⁷ Nya óte betidi bamfó asa óteyi mə nkə, “Bawəni læ Awənisa Kenke Eto Kukuə əsuə bə, Onanto áteyi nkə,

‘Bookpo mə diyo,

diyo nə kawunsiə kenke eto betidi luubə bato
ola bətə Onanto.’

Fəe mimi éfi ni bíyifo beyu eto kabiokə katafa betidi.”

¹⁸ Besumunyə ninə ku afi eto bateasa ba ləke mfó áno etiki nnya Yesu leteyi. Nyaso bábəbe kusu ko bəoye balo wə. Tsyaa bale sikpi bote eyə læ kase betidi ba tā laala wə asatete eso.

19 Se éyo ditsyitsyo lefee, Yesu ku wə bakasebi édu lə Yerusalem eto umə əmə.

Bənyə Bə Kudiyi Komə Yesu Díkudi Ēkpə.

20 Se kale dísiə eto olesiəə, nya se bánye lə kusu bánle bubəə, bənyə bə kudiyi komə ébukpə koko kenke taa ko keyudu ke. 21 Petro ákloma lesa nə díbə, nya óteyi Yesu nkə, “Oteasa, be kuyi komə fékudii, kúkpə!”

22 Yesu áteyi mə nkə, “Befo Onanto bəno. 23 Nle mi boteyi sitinti minkə, utsyuə saa wə ləoteyi kətini komfo nkə konyi kusu kudufə lə lekpoə, nya wanyaki lə wə lekəesi, nya ófo óno nkə lesa nə óteyi ebubə itəə, Onanto ebuyifo nnya utə wə. 24 Nyaso nle mi boteyi minkə, lesa nə ke biəto Onanto eye lə olatoto əsuəə, befo bəno biə dioka mi kəni. Onanto ebuyifo lesa nə mə utə mi. 25 Nya lə bibə ola katokə kətə Onanto nya bekloma biə utidi utsyuə áta mi úbuu, bifi betsye wə itə bə mi Anto wə nkpe kato tsyaa, lə ufi mi asa bua otsye mi. 26 Fεε lə biemfi betsye wəə, mi Anto wə nkpe kato tsya əmbufi otsye mi.”

Betidi Ákpe Kədiə Ku Yesu Itsyi Lə Kaka Wə Ēsuəale Ditsyi.

27 Yesu ku wə bakasebi édufə Yerusalem. Nya Yesu nye lə kesumukə mfó botsyilamaa, nya besumunyə ninə ku afi eto bateasa ku umə eto beninə bətsyuə díbə wə əflo. 28 Nya bəto wə bənkə, “Owoe díte fə əsuəale fε feeyifo asa nyamfo? Nya owoe tsya díte fə kusu nko?” 29 Yesu ətə mbuaye nkə, “Tutεε, mōotə mi ditiki loni hã. Nya lə bitə ni mbuayεε, mōoteyi mi

nwə eto əsuəale əsuə minlə asa nyamfo buyifo.
³⁰ Bətəyi mə kaka Yohanes léfo əsuəale utsyiko fə úfləsə betidi ntu? Əsuəale nyaməə, Onanto ɔflo itsyi lee utidi ete dítə wə kusu?”

³¹ Bétšyiko etiki nyamfo bunə lə mə nti, nya bátɔ mə əsuə bənkə, “Ntsyə ele bə bətəyi kɛɛ? Lə bətəyi boə nkomə eto əsuəale nyamə etsyi Onanto ɔfloɔ, wɔɔtɔ bo nkə, ‘Lə nko inii, beso bíamfo Yohanes bɛnɔ?’ ³² Fɛɛ lə bətəyi wə boə, utidi ete letsyese wə tsyaa!” Balɛ sikpi bote kase bətəyi nko tsya itsyise utsyuə saa áfo ónɔ nkə Yohanes eyifo Onanto eto unyeləkətidi.

³³ Nyaso bátəyi Yesu bənkə, “Bunyi.”

Nya Yesu lətəyi mə nkə, “Mintsya əmbətəyi mi itsyi lə əsuəale nnya minkpe eso fə maafɔ nyamfo buyifo!”

12

*Yesu Átəyi Lekpa Únyə Lə Yudafo Eto Benina
 Əsuə.*

¹ Nya Yesu lətəyi mə lekpa nkə, “Lefe lɔnii, osani utsyuə áfo nte eto eyi eto ɔkuɛ. Nya ókpe ɔkpɔ ótsyilama wə. Nya úləkə dibiyə lə koba əsuə kaka wuukəkə eyibibi nyamə eto ntu ukakpo. Nya óto kalebe kani letaka kaka bookənyə bakase ɔkuɛ əmə. Nya úfi ɔkuɛ əmə ókpe lə wə beyifoyifo bətsyuə eto ani nkə bakase wə, lə lesa nə ke bənyə lə ɔkuɛ əməə, lə befi baboko lə besie bətsyuə. Nya údu úsu kusu. ² Se lefe léyo bə balɛ eyibibi nyaməə, osani əmə ákpe mə wə uyifoyifo ɔni nkə lə bɔɔle eyibibi nyaməə, lə batsyɛ nya lə akpa ənuə lə osani əmə lə ofo wə

lekpa oboko wə. ³ Fɛɛ beyifoyifo bamfo ko dímuə wə uyifoyifo əmfo báblɛ nya bála wə bátsyese nya údu anifufu. ⁴ Nya osani əmfo disi ótsyese uyifoyifo bamba. Nya se úsuu, beyifoyifo bamfo lɛblɛ wə nya ófo lefabe lə disi, nya bákpe wə kofani tinti. ⁵ Nya osani əmfo disi ótsyese wə uyifoyifo bamba bio, nya báblɛ wuntsya nya bálo wə. Nnya kamaa, usi ótsyese wə beyifoyifo kpə. Nya báblɛ bətsyuə nya bálo bafɛfɛ.

⁶ “Utidi wə dibu wə bio wootsyese wə ni osani əmfo kosate eto ubi lala. Lɛfɛfɛɛ, ótsyese wə. Nya ótɛyi wə əsuə nkə, ‘Mfo nnɔ miə boobu mɔ ubi.’

⁷ “Fɛɛ beyifoyifo bamə átɛyi mə əsuə bənkə, ‘Nyə nwə luudi Bonamute eto bikə. Bibə lə bu-muə wə bolo, lə bɔlɛ wə kedikɔ bofo bofianinsə bo kale.’ ⁸ Nyaso bəmuə ubi əmfo. Nya bálo wə. Bɛfi wə bəduə lə ɔkuɛ əmə eto kama.”

⁹ Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Be befo bɛnɔ biə osani əmfó ebuyifo? Mɔɔtɛyi mi minkə wuusu mfó usu olo beyifoyifo bamfó, ɔlɛ ɔkuɛ əmfo ofo okpe betidi bambaa kɔni. ¹⁰ Ntɔ bíankla lə Awɔnisa Kenke Eto Kukuə kaka bátɛyi bənkə,

‘Leba nə mba laato ayo leni bə dimbə kɔnɔɔ,
ni bomu díbɛ lefiani nə nso bofe lə afɛfɛ
kenke nti.

¹¹ Bonamute ni nwə díyifo nyamfo.

Iyifo lesa nə laanɔ bobɛ sitinti!’ ”

¹² Nya se bánɔ nyamfoo, Yudafɔ eto beninə ákplatsya kekkeke bə lə bəmuə Yesu. Itsyise bənyə bə lekpa nəmə ótɛyi itsyi lə mə əsuə. Fɛɛ báte sitiditu sia ńyə mfó sikpi. Nyaso bédu lə wə ɔflɔ.

Yudafɔ Eto Beninā Ábio Yesu Uyibi Lə Etiki Ɔsuə.

¹³ Kamaa, bátsyese Farisifɔ ku Herodes eto betidi bətsyuə lə Yesu ɔflo bə lə besu bətsyue wə etikididi ato lə bənyə kabua lə wə esuə. ¹⁴ Se bésu wə ɔflo, bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, buyi boə fəə, ɔnukualetidi feni. Nya eentsyi fə etiki kawuninsə lə ədufə betidi ənə. Aante betidi eto ənəmi sikpi, ɔkplɛ lee, ɔkɛkɛ. Nya ni bə Onanto eto kusu sɛɛ əsuə hā faate saa kayenko. Nyaso tɛyi bo lə ɛkɛkɛ bə boko oko butə Romafɔ eto Okankplɛ Kaisare ¹⁵ Bofɔ lee boamfo?”

Fɛɛ Yesu yi mə nkə ənəmi ənəmi eto betidi beni, nya ɔtɔ mə nkə, “Beso biala biə biato mə bebe? Beboko mə atabi lə mbe.” ¹⁶ Báboko wə ani. Nya ɔtɔ mə nkə, “Owoe eto disi ku diye ntəkə lə nnya əsuə mfo?”

Mfó bətə mbuayɛ bə, “Okankplɛ Kaisare ni.” ¹⁷ Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nyaso bifi lesa nə ni Okankplɛ Kaisare eto lele bitə wə. Lə bifi lesa nə ni Onanto eto lele bitə Onanto.”

Lə nyamfo esoo, iyifo mə naa.

Ditsyukpa Bamba Áto Yesu Bábe Lə Bəkpənkpə Ɔsuə.

¹⁸ Sadukifɔ bətsyuə əbə Yesu ɔflo. Mə laate bənkə lə utidi əkpəə, woensibusinkli otaka ubə nkpə. Bəbə bə bātɔ Yesu ditiki ditsyuə. ¹⁹ Bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, Moses áwəni lə afi nnya útə bo nkə, ‘Lə osani utsyuə əkpə nya óyani wə usiə utsyə nya bánle bebi saa, nyalɛ ele bə osani əmfo eto ɔyimisani, fi usio əmə ufi. Nya wə ku ɔkɔsiə əmə lə bale bebi. Nya bebi bamfóo, betidi ebunyə mə fe osani wə dimanke ubi saa eto bale.’

²⁰ Nya íbæ lefe lóni bæ, bayimisani ekuanse æsiæ. Ututæ éfi kusia nya úkpæ le lefe næ bánle ubi saa.

²¹ Nya unuæfæ tsya dífi wæ, nya wuntsya díkpæ lefe næ eto lefe wonko usio æmfo dímanle ubi saa. Nko kæ íbæ læ wæ æsuæ bæ banle ubi saa.

²² Nko íbæ bæ mæ ekuanse ba kenke éfi usio emfo bafia. Fæ mæmblæ kenke ækpæ lefe næ mæ ku usio æmfo dímanle bebi saa. Nnya kama kamaa, usio æmfo tsya ækpæ. ²³ Mómóó, nnya ni bänkæ læ lefe næ bækrænkpæ kenke lootaka betsyi ókómæ bæbæ nkpæ, mæ nti eto owœ luudi usio æmfo eto usæ se mæ betidi ekuanse bamæ læ lefe ditsyuæ, dikefi wæ fe kusia?”

²⁴ Nya Yesu díta mbuayæ nkæ, “Inni nko ini kulaa. Nnyæ minkæ bíannó ditiki næmfo kaso, itsyise biannó etiki nya nkpe læ Awónisa Kenke Eto Kukuæ eto kaso nya binyi Onanto eto æsuæale. Nyaso beta wæ bibu. ²⁵ Læ lefe næ bækrænkpæ lootakaa, bootsyæ fe Onanto eto batónkpe, nyaso bambufi bæsiæ nye bæsæ. ²⁶ Nya læ bækrænkpæ eto businkli kataka æsuæ, Moses áwóni lesatsyuæ læ Awónisa Kenke Eto Kukuæ æsuæ itsyi læ biyu eto eyi kpufæ nnya dínyæ utæ æsuæ. Onanto lídi wæ etiki. Lee biankloma? Mfó ówóni nkæ Onanto áteyi wæ nkæ, ‘Mó ni Abraham eto Onanto ku Isak eto Onanto ku Yakob eto Onanto tsya.’ ²⁷ Nnya kaso ni bänkæ betidi ba díkækpæ ebusinkli bæbæ nkpæ, nya wæ kæ ni mæ Onanto. Fæ mi bíonya onukualesu komfo koko!”

Kofi Eto Oteasa Oni Áto Yesu Nkæ Nte Kofi Ko Nso Bofe Læ Afi Nnya Kenke Nti?

²⁸ Afi eto oteasa wæ dínyæ mfó áno etiki nya banle boteyi. Nya áno nkæ Yesu ætæ etiki nyamæ

eto mbuayε kukɔnɔ. Nyaso ɔnyi ɔsu Yesu ɔflo nya ɔtɔ nkə, “Nte kɔfi ko ni nko nso bofe lə afi nnya kenke nti?”

²⁹ Mfó Yesu leteyi wə nkə, “Kɔfi ko nso bofe ni nko báwɛni bənkə, ‘Israel eto betidi, belɔ bɛnɔ kukɔnɔ! Onanto ni bo Onamute, nya Onanto ɔni hā nkpe. ³⁰ Nyaso ele bə ala Onanto wə ni fə Onamute ku fə utu kenke, ku fə lɛwɔnɔ kenke ku fə nsusu kenke, ku fə əsuəale kenke.’ ³¹ Nya kɔfi ko nsi ntəkə lə nkomfo eto kama ni bə, ‘La fə ɔyimitsyuə fe kase faala fə əsuə.’ Kɔfi saa ensibə ko ntəkə afi nyamfo kato.”

³² Nya osani əmə dítə mbuayε nkə, “Oteasa, áteyi nnya kukɔnɔ! Lesa nə fátɛyi eyifo ɔnukualɛ bə Onanto ni bo Onamute, wə kama Onanto saa ensibə. ³³ Nya ele bə Utidi saa la Onanto itsyi lə wə utu ku wə nsusu kenke ku wə əsuəale kenke. Nya ele bə ola wə utiditsyuə fe kase woala wə əsuə. Elɛkɛ eso bə utidi di afi ənuə nyamfo, eso bə ufi bebuki ku keditətə bamba utə Onanto.”

³⁴ Se Yesu dínɔyə kasɔnɔnɔ ka əsuə osani əmfo lɛyɛ útə mbuayɛɛ, ɔteyi wə nkə, “Fə alɛɛ, ibu sɛkɛ ete lə edufə Onanto eto sekakedikɔ.” Nyamfo eto kamaa, kuutsyuə saa mɛnsi kpe ɔkɔɛ nkə woatɔ Yesu kulesa tsya.

Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsya.

³⁵ Lefenə Yesu lɛkɛ lə Yudafo eto Disumuyo ɔnlɛ Anantotiki bote mfóo, ɔtɔ nkə, “Ntsyɛ ibə fɛ afi eto bateasa bamə nlɛ bɔteyi bənkə Utidi wə Nlɛ Bubəə, ábɔ utsyi Oka David eto kafo? ³⁶ Lɛwɔnɔ Kenke áwunsəko Oka David áteyi nkə, ‘Onanto áteyi mɔ Onamute nkə,

“Siə mfo læ mə kodiani isu ese lefe nə muutə efi fə akpa ətəkə fə balo læ disinti.” ’

³⁷ Nyalɛ læ David kosate læ Utidi wə Nlɛ Bubə bokpo nkə wə Onamutee, nyalɛ ntsyə ibə fɛ wə kosate lofo David eto kafo eto ubi budi?”

Nya betidi kpə dɪnyə banlɛ etiki nnya Yesu nyə ɔnlɛ budi bɔnɔ ku disuəyuə.

Yesu Ɛkə Betidi Ato Lə Afi Eto Bateasa Ɔsuə.

³⁸ Se Yesu nɛ betidi bamfó asa botee, ɔtɛyi mə nkə, “Bebe sinini læ afi eto bateasa əsuə. Baala awu kplɛ bokpe nya baala bɔyɛ kafe kaka betidi luunyə mə bəsiəsə ku dibu. ³⁹ Bala nsiəko kplɛ busiə læ Yudafo eto ntsyakɔ ku læ asakediko. ⁴⁰ Bələkə bakɔbəsia kɔhɔ. Kamaa, baalɛ mə bikə kafo. Nya bato kala kentsyɛɛ kate əsuə bə beyi Onanto. Mə kotonənə əbɔkɛ ale eso betidi fɛfɛ eto ale!”

Ɔkɔsia Okombo Utsyuə Ɛtə Asa Nnya Dídufə Onanto Ɛnə.

⁴¹ Nya Yesu díkənə úsiə læ kedi kətəkɔ læ Disumuyo kaka banlɛ atabi boko, nya únsi ɔnlɛ bobɛ kase betidi nɛ bofɛ kesu kako asa. Batabinyə kpə áko atabi kpə. ⁴² Nya ɔkɔsia okombo utsyuə tsya díbə ófɛ nya úfi atabi sɛkɛ úsu óko.

⁴³ Nya Yesu lékpadi wə bakasebi utsyə nya ɔtɛyi mə nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə læ Onanto eto ənəmii, ɔkɔsia okombo əmfo eto atabi nnya óko, édufə ənə eso nnya betidi bamfo kenke léko. ⁴⁴ Sitintii, betidi bamfo kpe kɔni kalende. Fɛɛ nnya nte mə eto sɛkɛ ete baboko. Nya usionko əmfo alɛɛ, ite bə okombo ni tsyaa, ufi lesa nə ntə wə kenke úbə óko. Lesa

nə ele bə wuufi oya lesa udii, nnya ni lesa nə úfi úbə óko mfo nɛ.”

13

Yesu Áteyi Etiki Ɔtonsə Utsyiko Lə Yerusalem Eto Disumuyo Eto Boba Ɔsuə.

¹ Se Yesu ləbɔ lə Yudafo eto Disumuyo mfóo, wə bakasebi eto ɔni áteyi wə nkə, “Oteasa, be aba nnya laanɔ bobɛ mfo beefi báto diyo kplɛ nəmfo ku kase baato nii! Dianɔ bobɛ!”

² Yesu áteyi wə nkə, “Bɛlɔ bebe diyo kplɛ nəmfo kukɔnɔ, itsyise aba nya béfi báto ni eto lɛɛ lɔni embubu ditəkə lə ni utsyuə əsuə! Diyo nəmfo kenke eboba lekpo lə kasɔ nnya aba nyamfó kenke looba isensə ekpo.”

Yesu Áteyi Mba Ntəkəko Wə Nkə Buubə Bənya Kanyi Balo Mə.

³ Yesu édu úsu úsiə lə Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini komə əsuə. Nya mfóo, úsiə ɔnlɛ Disumuyo nəmə bobɛ katsyese. Nya Petro ku Yakobo ku Yohanes ku Andreas hã díbə wə ɔflɔ nya báto wə bənkə, ⁴“Onamute, dimamfe ayo nyamfó looba? Tɛyi bo asa nnya luubə lə bote boə lefe nəmə eboyo bə nkomə eto asa nyamfo ebubə?”

⁵ Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bebe sinini, nya biəntə lə kuutsyuə saa lə ɔwɛ mi okpe. ⁶ Betidi kpə ebubə lə mɔ diye əsuə nya bɔɔtɛyi mi bənkə, ‘Nnyə mɔ ni nwə bákpo ɔhile əmə,’ nya bɔɔwɛ betidi kpə bakpe. ⁷ Nya yenyifo mi bulə lə bɛnɔ ama eto kɔsɔ lə mi ɔflɔ nye lə katsyontsyokɔ. Ele bə asa nyamfo eto kakle bə. Tsyə inni nnya kasɔ ni bənkə kawunsiə eto kalokɔ eboyo.

⁸ Kaso ka ebotaka nka lema. Nya sekakediko ka ebotaka nka lema. Nso ebutinkə lə kalebe saa, nya kukpənsə luubə. Asa nyamfo ebuyifo fe kase kalefo ləənə usionko.

⁹ “Ele bə ibə bə lə mi kosate bimua əsuə bitsyə. Boomuə mi bakpa mi besuko Yudafo eto beninə eto ənəmi. Bɔɔble mi lə ntsyako. Booləkə mi bənyənsə lə baka ku nso eto beninə eto ənəmi lə mɔ disi eso, nya bioteyi mə ditiki itsyi lə mɛ əsuə. ¹⁰ Tsyə fɛ kalosəkɔ luubə, yuubə bə batəyi kawunsia eto əsə kenke eto betidi Onanto eto ditiki nəmfo. ¹¹ Nya lə lefe nə bəmuə mi besuko lekpokakpokɔ, biembu disi bətənsə itsyi lə lesa nə bioteyi əsuə. Lə lefe nəmə ayoo, lə bətəyi ditiki nə Onanto eto Lɛwɔnɔ lookpe mi kenye nkə bətəyi. Itsyise inni mi kosate ləəbə etiki budi. Bomu Onanto eto Lɛwɔni loote mi lesa nə bioteyi.

¹² “Oyimi ebudu oyimi utə bə balo. Nya antomə tsya luuyifo nko ke ku mə bebi. Bebi ebotaka bənyə lə mə antomə əsuə bedu mə bətə bə balo. ¹³ Bookisi mi lə mɔ disi. Fɛɛ utsyua saa wə luunyə kekleke lə wə bofokano əsuə isu ese kalosəkɔ, Onanto ebuləkə wə utsyiko lə kotonəne ko bətsyə itə babuayifo əsuə.

Yesu Fkə Mə Ato Lə Bule Bo Ləəbə Bubə Əsuə.

¹⁴ “Mɔmɔ, bifə ato lə belɔ bɛnɔ kukɔnɔ. Lə binyə lesa nə Onanto leekisi nle bubə lə wə Disumuyo kenke, ka nle mfo kɔfiɔ bokpe nya dimanle bə ekɛ mfoo, betidi ba nkpe lə Yuda tsyetsyi besu babio lə atini əsuə. ¹⁵ Nwə ntəkə lə wə ditsya əsuə, mensi bu disi nkə woayifə ubə ufi kulesa lə wə diyo. ¹⁶ Utsyua wə nnyə lə okue membu disi nkə wəsinkli ubə oto nkə wəəbə

ufi wə kafia. ¹⁷ Lefe nəmfó ebókε ale tinti itə besionko ba ni bafondε, nye mba nle bebisambi ba nle boyimi. ¹⁸ Bele Onanto lekpakpa bə lefe nəmə məntəkə lə leyɔ lefe! ¹⁹ Itsyise bulə bo luubə lə lefe nəmfóo, əbókε ale lesɔ mbo ke dikəbə bófe saa idu lə kawunsiə eto kasɔ ketsyikokɔ ibə ese mi eto lefe nəmfo. Nya bulə bomfo eto okle ensiembubə inyə kulefe. ²⁰ Fεε Onanto əbətɛyi utsyə nkə wuuləkə eyi nyamə ubu. Itsyise lenni nkoo, kuutsyuə saa embubu usiə. Tsyə lə wə betidi ba úkələkə utsyə eso, wuuləkə lefe nəmə ubu.

²¹ “Nyaso lə utsyuə atɛyi fə nkə, ‘Bebe! Nnyə Kristo mfo,’ nye utsyuə tsya nkə, ‘Nyə wə nkpe mmə,’ mamfo anɔ! ²² Itsyise mba luuyifo mə əsuə fe Kristo nye Onanto eto bənyeləkətidi, kpə ebotaka bənyə. Booyifo ayanisa kpə ku asa nnya nkpe sikpi, itə bə lə boofoo, bɔwε Onanto eto betidi ba úkələkə utsyə taa kɔ kulaa tsya bakpe. ²³ Nyaso bimua əsuə bitsyə! Ntɛyi mi lesa saa ntɔnsə fe lə lefe nəmə lə leyo.

Yesu Átɛyi Kase Utidi Eto Ubi Luubə Bio.

²⁴ “Nya lə eyi nnya luutəkə lə bulə bomfo eto kamaa,
‘kofe əmbofa bio,
nya kofande tsya lembuyənde.

²⁵ Befandebi ebuyifo fe bofankli bənle ketsyi kato
kəbə kasɔ,
nya kato eto asa kenke luutinkə.’

²⁶ “Lefe nəmfóo, betidi ebunyə mə, Utidi Eto Ubi, nle bubə lə asomiloku əsuə. Nya muubə ku Onanto eto əsuəale lə diyənde kplε əsuə. ²⁷ Nya mootsyese mə kato eto batɔnkpe kawunsiə eto

akpɔ ana nyamə lə nsu nləkə mɔ betidi ba mɪnkələkə mɪntsyə itsyi lə kawunsiə eto lekpake nəmfo isu ese lə kalosəkɔ ka nse.

Yesu Nkə Kuutsyuə Saa Enyi Lefe Nə Wuusinkli Uba.

²⁸ “Bekase asa itsyi lə koto əsuə. Lə ibə bə binyə se kuyi komfó lɛ afanto fɔfɔ buləkəə, eté mi bə kasɔmite əbɔfi. ²⁹ Nko ke lə ibə bə binyə asa nnya mɪnteyi mi mfo lɛ kasɔ butsyə ku bubəə, ete biote biə kawunsiə kamfo eto kalosəkɔ əbɔfi nnya ikəbə eyo fə kəsia pɛɛ! ³⁰ Sitinti nlɛ mi bɔtɛyi minkə asa nyamfo kenke ebubə itə fɛ efe nəmfo eto betidi luukpə balo. ³¹ Kato ku kasɔ kenke ebubə kafe. Fɛɛ mɔ ditiki embubə lefe kulefe.

³² “Tsyaa, kuutsyuə saa enyi diyi nye lefe nə asa nyamfo luubə itə, Onanto eto batɔnkpe ku mɔ, Onanto eto Ubi kulaa tsya enyi, enso mɔ Anto hã nyi. ³³ Bebe kukɔnɔ lə bimua əsuə bitsyə itsyise binyi lefe nə nyamfó luubə itə. ³⁴ Mɔ bubə ebuutsyə fe kase osani utsyuə luudu lə wə umə nkə wəəsu kusu, nya óyani wə beyifoyifo utsyə lə diyo. Útə utsyuə saa keyifo ka wuukeyifo. Nnya kamaa, ótɛyi nwə laase wə diyo nkə ɔlɔ ose wə diyo kekleke.

³⁵ “Nko kə ele bə mi tsya muə əsuə binyə. Itsyise binnyi lefe nə mi Oyosate luubə udufə. Yofo bubə bə wuubə ku kakɔmi lefe, nye ntsyetsyi, nye kolensiənto kplɛ ko bekuse lætə kɛnyɛ, nye olesia. ³⁶ Lə ibə bə ubə ofuaa, yanle bə ibə bə ubə unyə mi bɛnlɛ selabe. ³⁷ Lesa nə minlɛ mi bɔtɛyi mfoo, nlɛ nnya bɔtɛyi itə betidi ba ta. Nnya ni bə bimua əsuə bitsyə.”

14

Yudafɔ Eto Batɔnkotɔnko Ɔkle Bə Bəəmua Yesu.

¹ Ibu eyi ənuə fɛ lə Yudafɔ lə bedi mə eyi nnya baakpo Ukpə Ɔsa Bo Ɔyila ku Nnamfokuā Eto Abolo Eto Eyi, nyna beefi kakloma mə budu lə Egipte. Besumunyə ninə ku afi eto bateasa bətsyuə áke mfó békebu disi lə kusu ko bɔɔye kalɔkalɔ bəmuə Yesu balo. ² Bátɛyi lə mə nti bənkə, “Yanle bə ibə nko lə eyise nyamə eto lefe. Itsyise lenni nkoo, betidi ebunyə ɔblo bataka bəńyə bo lə əsuə ibə ekpe bule.”

Usionko Utsyuə Ɛfi Nnuəbi Bo Laanyi Fififi Ókpo Yesu Lə Disi.

³ Yesu ɛsu Betania eto umə lə Simon wə díkefi bufisia únyə eto diyo. Lə lefe nə Yesu nsi mfó ɔnlɛ lesa budii, usionko utsyuə wə nlɛ nnuəbi bo laanyi fififi eto dituntu nə baakpo alabasta əbə mfó. Baakpo nnuəbi bomfó, bo lefo koya tintii bə naadi. Usionko əmfɔ ɔsini dituntu nəmə nya ɔwuninsə nnuəbi bomə ókpo Yesu lə disi.

⁴ Nyamfo ələ betidi ba díńyə mfó. Nya kafo lenyi mə bátɛyi bətsyuə bənkə, “Beso woabiasə nnuəbi bomfo nko? ⁵ Eni ofo mu bote kənyə fe lɛlɛ wɔlɔlɔ eto kayo, ufi usu utə bakombo.” Nyaso bəyənki bákpe wə bákpo wə kudu.

⁶ Nyaso Yesu átɛyi mə nkə, “Beyani wə kpoo! Be so biayani wə lə bɛyɛ wə bulə? Lesa sɛɛ úyifo útə mɛ. ⁷ Bakombo kpe mi lenti lefe saa. Nya biofo mə bɔwunsəko lə lefe nə ke beela. Mɔ alɛɛ, inni lefe saa mɔɔke mi lenti. ⁸ Usionko əmfɔ

éyifo lesa nə wofu buyifo. Úfi nnuəbi bomfo ókpo mə læ əsuə ólo mə utsyə itə muukpə fə buubikə mə. ⁹ Nlə mi bətəyi sitinti minkə kaka ke boobe Onanto eto ditiki sɛɛ nəmə letsya læ kawunsiə kamfoo, bətəyi nnya usionko əmfu tsya díyifo mfo kefi kakloma wə.”

Yuda Átɔnɔ Nkə Wuudu Yesu Utə.

¹⁰ Nyaso Yuda Iskariot wə ni Yesu eto bakasebi lefosi inuə bamə eto ɔnii, ésu besumunyə ninə bamə ɔflo nkə woote Yesu udi utə mə. ¹¹ Əsuə əyuə mə tinti se báno etiki nnya úbə ótəyi mə, nya mə tsya letəyi bə buutə wə atabi. Nyaso Yuda ákabəbɛ kusu ko wɔɔnyɛ ote mə kase boomuə wə.

Yesu Ku Wə Bakasebi Édi Ukpə Ása Bo Ɔyila Eto Lesa.

¹² Lə diyi tute læ Nnamfokuā eto Diyididi nə baalo Ukpə Ása Bo Ɔyila Eto Asamubi læ mə lekpa əsuəə, Yesu eto bakasebi átɔ wə bənkə, “Se faala fə bɔlo butsyə itə Ukpə Ása Bo Ɔyila eto diyise nəmə eto budi?”

¹³ Nyaso Yesu ələkə bakasebi inuə læ mə bətsyuə nti nya ótəyi mə nkə, “Mi bisu umənkpe əmə nya biotsyako utsyuə wə ntsyi ntu ku ɔlɔtsyi. Bitəkəko wə bisu diyo nə əsuə wuudufə. ¹⁴ Nya læ bətəyi Oyosate əmə biənkə, ‘Oteasa əmə læ bətəyi nkə, te bo diyo nə kafo wonko wə bakasebi luubə bedi mə lesa læ Ukpə Ása Bo Ɔyila Eto Diyise nəmə əsuə.’ ¹⁵ Mfóo, woote mi diyo nə læmɔ kafo læ diyo nəmə eto abanslo kaka báló asa bətsyə kukɔnɔ itə bo.”

16 Bakasebi bamfo édu búsu umə, nya bənyə lesa saa fe kase Yesu ləteyi mə. Nya béyifo Ukpə Ása Bo Ɔyila əmfo eto lesa nəmə bətsyə mfó.

17 Se ditsyitsyo lefe léyoo, Yesu ku wə bakasebi lefosi inuə bamə ésu mfó. 18 Nya lə lefe nə bénsi bánlɛ búdíi, Yesu áteyi nkə, “Nlɛ mi bəteyi sitinti minkə mi ɔni wə bonko wə nlɛ kɔni bokpe lə ɔkpe kedi lesa mfoo, ebote mɛ udi.”

19 Ditiki nəmfo éyifo mə buɛɛ ku sikpi, nya bətsyiko wə bɔtɔ ɔni, ɔni, bənkə, “Sitinti, nyi miə inni mɔ ni fanlɛ, lee mɔ ni?”

20 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Mi lefosi inuə eto ɔni ni. Nya ni bə bonko wə nlɛ kɔni bokpe lə ɔkpe ɔni mfo kedi. 21 Mɔ, wə ni Utidi Eto Ubi ebukpə fe kase báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kenkɛ Eto Kukuə əsuə. Fɛɛ ilə mɛ itə futsyə əmə itsyise woəbə ohiã bunyə fefe. Lə nnya ete bánlɛ utsyə əmfóo, eni yɔɔlɛkɛ eso!”

Bonamute Eto Ditsyitsyosa Fefe.

22 Lə lə lefe nə bánlɛ lesa búdíi, Yesu éfi abolo ətsyua. Nya lefe nə úkasɔ Onanto anii, úbudi nnya wɛlɛwɛlɛ nnya úsie ni útə wə bakasebi. Nya óteyi mə nkə, “Befo nyamfo lə bidi. Nyamfo ni mɔ usuə eto sinə nɛ.”

23 Nya úfi lɛkɔbe ku nte, nya se ósɔ Onanto anii, úfi útə mə nya bənə.

24 Nya óteyi mə nkə, “Nyamfo ni mɔ kɔtɔ ko muufi ntə lə betidi kpə eto disi, ko Onanto luufi uyifo ketsyue fɔfɔ lə wə ku wə betidi eto nti. 25 Lə ɔnukuale əsuəə, mensiəmbunə nte fɔfɔ bomfo bio, isu ese lefe nə muunə nte fɔfɔ bomfo eto okle lə Onanto eto sekakediko.”

²⁶ Nya bése kusə béfi bátəsə Onanto nya bédu bésu Nnuəbi eto Eyi eto Kətini.

Yesu Áteyi Utsyā Nkə Petro Eboni Wə.

²⁷ Mfó Yesu leteyi wə bakasebi nkə, “Mi utsyuə saa ebutsyetsyi óyani mē utsyə. Itsyise Onanto áteyi lə Awónisa Kenke Eto Kukuə əsuə nkə, fe kase b́awóni b́ətsyə bə

‘Moolo nwə laase basamu bamə,
nya wə basamu luusənsə.’

²⁸ Εε lə ntaka ntsyi lə əkómə mbəə, m̀òòt̀ò mi nsu Galilea.”

²⁹ Nya Petro leteyi wə nkə, “M̀ò alə m̀əmbutsyetsyi ndu fə lə ɔ̀f̀l̀ò kulefe, lə ibə bə bafefə kenke ebuyifo nko kulaa tsya.”

³⁰ Yesu áteyi Petro nkə, “Nlɛ fə b́oteyi sitinti minkə fe ukusɛ luutə kɛnyɛ dinuəfə lə kətsyə kamfoo, fə kosate əboni mē sitsyə.”

³¹ Petro esi óse wə uyi óka ntamu óteyi nkə, “Lə ibə bənkə balo bonko fə tsyaa, m̀əmbóni fə nteyi minkə minyi fə.” Nnya ke wə bakasebi bamə tsya leteyi nɛ.

Yesu Áto Ola Lə Bulə Ɔsuə Lə Getsemane.

³² Nya bédu Getsemane. Nya Yesu leteyi wə bakasebi nkə, “Bisiə lə kaso mfo lə nsu nto ola.”

³³ Nya ókpa Petro ku Yakobo ku Yohanes óyenko. Nya se lesa nə nlɛ wə bubə lə əsuə nlɛ wə bulə esoo, ³⁴ ótsyi ówininsə nya óteyi mə nkə, “Nyamfo lɛ mē bulə lə utu ku kanyinyənyə itə ukpə. Bianlabe selabe. Bińyə bisəkə mē mfo.”

³⁵ Se ónyi úsu sɛtɔ sɛkɛɛ, ókpo lə kaso nya óto ola ólɛ wə anto lekpakpa nkə, “Lə yuuyifo fə lelábii, nyalɛ tə bulə bomfo lə bofe mɛ.” ³⁶ Nya

ótèyi nkə, “Mɔ Anto, Onanto! Aafo lesa saa buyifo. Lə aalaa, nyalɛ takasə bulə bomfo lə mɛ əsuə. Tsya inni lə mɔ lelabi əsuə bomu lə fə lele əsuə.”

³⁷ Lefe nə úsinkli úbə wə bakasebi itsyə bamə ɔflo, úbə únyə nkə bálabe selabe. Nya óto Simon Petro nkə, “Simon, selabe fanlɛ? Əmbofo ənə butəkə lebombosɔɔ lɔni kplon tsya ete?”

³⁸ Nya ótèyi mə nkə, “Bitəkə ənə bisia bikato ola bə biəmbudufə lə botoo kabe əsuə. Lɛwɔnɔ nəmə lɛ bola, fɛɛ əsuəale əmbə.”

³⁹ Úsinkli úsu bio nkə weesu oto ola fe ditutɛ kɛ. ⁴⁰ Úsinkli úbə wə bakasebi ɔflo bio nya usi úbə únyə nkə besi bále selabe. Bánlɛ mə ənəmi bofo buminkli. Nya bántɛ lesa nə bɔtèyi wə lə nnya əsuə.

⁴¹ Se úsinkli úbə ditsyəfəə, óto mə nkə, “Bola bela biə bialabe bitsyə ɔnwɛ? Isia, betaka! Lefe nəmə eboyo. Bebe! Ubə mɔ, Onanto eto Ubi, bufi kakpe babuayifo eto ani. Bebe məə, se baankpee kusu banlɛ bubə. ⁴² Betaka lə busu botsyako mə. Bebe nwə dífi mɛ ókpe mə lə ani nlɛ bubə.”

Bəmuə Yesu.

⁴³ Mə ku Yesu si bənyə mfó bále etiki fɛ Yuda wə ni lefosi bakasebi inuə bamə eto ɔni díbə. Besumunyə ninə ku afi eto bateasa ku umə əmə eto beninə kpə ətəkəko wə bəbə. Bétsyi keyi ku nlanle.

⁴⁴ Nwə dídu wə útə mfóo, ébɔtèyi betidi bamfo utsyə nkə, “Utidi wə biunyə muusiəsə mfiɔ lə kolaa, wə ni nwə əmə nɛ. Bimuə wə, lə bekpa wə bidunko.” ⁴⁵ Nyaso se Yuda leyɛ úsu útu Yesu, ókpadi wə nkə, “Oteasa!” Nya ófiɔ wə lə kola.

⁴⁶ Nyaso bəmuə Yesu nya bákəbe wə kekleke.

⁴⁷ Nya mba dínyə læ Yesu ɔflo eto ɔni díləkə wə kalanle nya óla Usumunyə Ninə Kenke eto odomunyə eto koto.

⁴⁸ Nya Yesu ləto mə nkə, “Beso ele bə bitsyi keyi ku nlanle fɛ læ bibə bimua mə læ əsuale əsuə fe uyu mini? ⁴⁹ Bo ku mi ete ləkɛ læ Disumuyo mfó diyi saa, nya minke mfó mínkate Anantotiki nyamə mfó tsya bíəmmua mə. Bə læ kase Onanto eto Awonisa Kenke Eto Kukuə lətəyi utsyəə, læ ibə itə nko.” ⁵⁰ Nya wə bakasebi kenke dítsyetsyi báyani wə bətsyə.

⁵¹ Lə lefe nəmə mfoo, okosobi utsyuə wə nti kafia əsuə ntəkəko wəə, ənyə lesa nə kenke díbə. Bamamanyə bamə ála læ bəmuə okosobi əmfo. Fɛ ini wə kafia ete bákəbe, nya ókpɔ ⁵² óbɔ mə læ ani. Nya útsyətsyi údu leyaleya. Nya óyani wə kafia ókpɛ mə læ ani.

Bákpa Yesu Bésuko Yudafɔ Eto Beninə Eto Inəmi.

⁵³ Nya bákpa Yesu bésuko Usumunyə Ninə Kenke eto diyo. Mfó nya besumunyə beninə bamə ku umə eto beninə ku afi eto bateasa létsya bénsi. Mə ni Yudafɔ eto beninə. ⁵⁴ Petro ətəkəko mə kama kama nya úsu údufə læ usumunyə ninə eto diyo nəmə. Nya úsu úsiə læ bamamanyə bamə ɔflo ónlɛ ute bəyifə.

⁵⁵ Besumunyə ninə ku Yudafɔ eto beninə kenke ba dísiə mfó ákplatsya babe læ boofɔ kabua kətsyuə bunyə læ Yesu əsuə læ bayɛ bəmuə wə balo. Tsya bámfo kabua saa bunyə læ wə əsuə.

⁵⁶ Betidi kpə əbə bedi etiki bátəyi bidia læ wə

əsuə, tsyaa mba díbə eto etiki áta ibu læ bətsyuə əsuə.

⁵⁷ Nya bətsyuə létaka bətəyi nya bála wə kenye bənkə, ⁵⁸ “Bɔnɔ bə ótəyi nkə, ‘Mooba Onanto eto Disumuyo nə báto mfo, tsya læ diyi tsyəfə əsuə, muusinkli nto lebamba nə bémfi betidi eto ani báto.’ ” ⁵⁹ Fɛɛ mə tsya eto etikididi mánkate ku mə bətsyuə eto ale.

⁶⁰ Usumunyə ninə kenke átaka únyə læ mə nti nya ótɔ Yesu nkə, “Anlɛ etiki nnya banlɛ bɔtɔ bɔnɔ? Embutə mbuayɛ? Be nkpe fə fɔtəyi?”

⁶¹ Tsyə Yesu édi bi, wémfə kenye ótəyi kulesa.

Usumunyə ninə kenke əmfo esi ótɔ wə nkə, “Fə ni Nwə mə Bákpo Ɔhile, Onanto əmə boatesə eto Ubi?”

⁶² Yesu átəyi wə nkə, “Mɔ ni. Nya biuunyə Utidi Eto Ubi se unsi læ Ɔsuəaletidi Onanto eto kodiani. Nya biunyə se unsi læ asomiloku utsyi kato ɔnlɛ bubə!”

⁶³ Lə lefe nəmfó tututuu, Usumunyə Ninə Kenke əmfo kosate ko léfuadi wə awu ku læblɔfi ótəyi nkə, “Fənkə bee? Badansiɛ sa nńsife itə bo bio itsyi læ mba ńyə mfo kama! ⁶⁴ Údi mbusiotiki únyə læ Onanto əsuə! Ntsyə binyə læ wə əsuə?”

Nya məmblɛ lɛtɔnɔ bálo wə dikpi bə ele bə ukpə. ⁶⁵ Mə nti eto bətsyuə étsyiko ntufə butufə kákpo Yesu. Nya bákɛ wə ənəmi nya bətsyiko wə bɔsɔ. Nya bánlɛ wə bɔtəyi bənkə, “Təyi bo futsyə lɛsɔ fə!” Nya bamamanyə bətsyuə lékpa Yesu bédunko, nya básɔ wə læ atosi.

Petro Étudi Kenye Lə Yesu Ɔsuə Nkə Unyi Wə.

⁶⁶ Lə lefe nəmfó, Petro ébubə úsi læ Usumunyə Ninə Kenke əmə eto diyo fə usiobi wə

nkpe wə lə ɔflo díbə. ⁶⁷ Lefe nə únyə Petro nsi lə uté ɔflo ɔnlɛ wə bɔyifəə, ɔteyi wə nkə, “Fintsya ébutəkəko Yesu Nasaretnyə əmə ənyə!”

⁶⁸ Nya Petro dítudi kenye ɔteyi nkə, “Bee? Mánno lesa nə fanle bɔteyi mfo eto kaso!” Nya ɔtaka údu úsu únyə lə kesia ɔflo. Kase óyo kəsia kamə ko ukusə ko díta kenye.

⁶⁹ Usiobi əmfo esi úbə mfó úbə óbe wə, nya usi útsyiko betidi ba dínyə mfó bɔteyi nkə, “Osani əmfo eyifo mə nti eto ɔni!” ⁷⁰ Tsyə Petro esi útudi kenye nko ke.

Yankle fɛ mba ńyə mfó leteyi wə bənkə, “Yanle bə ani fə enni mə ɔni, itsyise fintsya etsyi Galilea eto kaso.”

⁷¹ Nya Petro léfa ɔteyi nkə, “Ekpe lə Onanto bə lə sidia minle bɔteyii, lə unə mə koto! Minyi utidi əmə əsuə bɛnlɛ etiki budi ketsyiko mfo!”

⁷² Lamfolamfo, ukuse ko disí útə kenye dinuəfə, nya Petro lékloma nkə Yesu áteyi wə nkə, “Fɛ ukuse luutə kenye dinuəfəə, əbutudi kenye sityə fə enyi mə.” Nya ílə Petro lə utu nya úwi keku.

15

Bákpa Yesu Bésuko Pilato ɔflo Lə Bakponko Wə Lekpo.

¹ Olesianto əmfóo, besumunyə ninə, átsya ku Yudafɔ eto beninə ku afi eto bateasa ku Yudafɔ eto batɔnkɔtɔnko kenke. Se béfi nsusu lə etiki nyamə əsuə ku kase bɔɔye ku nnya. Bákple Yesu nya bákpa wə bésuko Aba eto Unyɛsiə Ninə itə Romafɔ eto Aba wə baakpo Pilato ɔflo.

² Mfóo, Pilato áto Yesu nkə, “Fə ni Yudafə eto Oka?”

Yesu átəyi wə nkə, “Ee, lə kase fanlə bətəyi.”

³ Besumunyə ninə bamə ála etiki kpə bətəkə Yesu. ⁴ Nyaso Pilato esi óto wə nkə, “Ɖmbuləkə kənyɛ lə etiki saa əsuə? Tsyue koto lanɔ etiki nnya banlə bətəyi lə fə əsuə!”

⁵ Tsyə, Yesu ménsitəyi kulesa, nyaso íyifo Pilato yanii!

⁶ Lefe saa lə eyo nkomə eto diyididi əsuə, íyifo Pilato eto lekpa nə ókayani betidi bua ba bákpe lə diyo eto ɔni wə bála kətə mə. ⁷ Lə lefe nəmfóo, bəmuə osani wə baakpo Baraba bákpe le diyo. Úyifo futsyə ləkə lə betidi ba létaka bənyə lə Romafə eto Aba əsuə nti. Nya lə kudu ko bákpo bələ betidi ku betidi ba bálo esoo, bəmuə wə ku mba dítekəko wə bákpe lə a Aba eto diyo. ⁸ Nyaso se betidi kpə díbə bətsyaa, bətəyi Pilato bənkə okloma kase wəənyə mba baakpe lə ayo kaminsə fe kase wókala buyifo lele saa.

⁹ Ɖto mə nkə, “Bela biənkə nyani Yudafə eto Oka əmə ntə mi?” ¹⁰ Pilato áto mə nko itsyise óte nkə kekisi əsuə eso besumunyə ninə lékpa Yesu báboko wə ɔflo. ¹¹ Nya besumunyə ninə bamə lídi betidi bamə bákpe bənkə bətəyi Pilato bənkə, óyani Baraba bomu utə mə.

¹² Pilato esi údi betidi eto ditsyukpa nəmə etiki nya óto mə nkə, “Be bela biə nyifo ku utidi əmə biakpo biə Yudafə eto Oka mfo?”

¹³ Nya báfa bətəyi wə bənkə, “Sɔ wə lə uyika-bie əsuə!”

14 Pilato áto mə nkə, “Nte kabua ka úyifo eso?” Tsyá, məmblɛ esi báfa bembembe bátɛyi bənkə, “So wə amanklasə lə uyikabie əsuə!”

15 Se Pilato léla nkə weeyifo lə mə lelabi əsuə esoo, óyani Baraba útə mə. Nya útə béfi kekuefiofió báblɛ Yesu, nya úfi wə ókpe lə bamamanyə eto ani nkə besu baso wə bamanklasə lə uyikabie əsuə.

Bamamanyə Bamfó Ákpe Yesu Kofani.

16 Bamamanyə bamə ákpa Yesu bésuko Aba eto Unyɛsiə Ninə eto diyo nya bákpadi bamamanyə fɛfɛ bə bəbə mfó. 17 Nya béfi kafia sia eto awu bákpe Yesu fe Oka nya báyifo biyu eto lekpa kpa bėti wə lə disi fe lekankpa kpa. 18 Nya banlɛ wə kɔfió bokpe ákatɛyi bənkə, “Yuu, yuudu,! Yudafó eto Oka lə usiə nkpə kentsyɛ!” 19 Básɔ wə lə disi ku lekete nya bétufə ntufə bákpo wə lə əsuə. Nya báse akonki lə wə oflo bákpe disi kaso ku dibu bətə wə. 20 Se bəmə wə nya bákpe wə kofani bálósə, bələkə awu sia nyamə lə əsuə nya bésinkliko nnya ókpe kə bákpe wə. Nya bákpa wə bésuko kaka baso wə bamanklasə lə uyikabie əsuə.

Básɔ Yesu Bámanklasə Lə Uyikabie Əsuə.

21 Lefe nə bántoo, bátisyo osani wə baakpo Simon wə ditsyi dibutu ónto lə Yerusalem. Nyaso bamamanyə bamə áhiɛ wə bənkə owunsəko Yesu lə utsyinko wə uyikabie əmə. Simon əmfó etsyi Sireni eto kaso, nya wə bebi ni Aleksandra ku Rufo. 22 Bákpa Yesu bésuko kaka baakpo Ditidisikobe. 23 Mfó bətə wə nte bo bátisyakasə ku kofa ko loobokosə kanyinyənyə kamə kaso bə

unə, fεε Yesu áni wənəə. ²⁴ Nnya kamaa, bamamanyə bamə áso wə bāmanklasə lə uyikabie əsuə. Nya béfi afetu bákpo básε lə bate lekpa nə luutu utsyuə saa fε básense awu nyamə bətə bətsyuə.

²⁵ Básɔ wə bamanklasə lə uyikabie əsuə lə olesia əmfó eto abombo ɔwɔnɔmbə lefe. ²⁶ Nya b́awɔni asa lε otabo kεkε əsuə básɔ lə wə disi kato nnya nɛ bote lesa nə eso b́alo wə ni bənkə, “Ɔnyə Yudafo Eto Oka.”

²⁷⁻²⁸ Nya básɔ beyu inuə tsya lə eyi əsuə b́awunsə lə Yesu əsuə. Ɔni áfaka lə wə kodiani eto kutsyə nya ɔni tsya léfaka lə kəməni.

²⁹ Mba kenke leyε mfó bafe étinkəsə mə esi bákpe Yesu kɔfiɔ b́atɛyi bənkə, “Ɔhεε! Inni fə lɛtɛyi fə eboba bo Disumuyo kplε akpo lə kasɔ esinkli ato kə lə eyi ətsyə əsuə kεε? ³⁰ Yifə əbə kasɔ lə ələkə fə əsuə etsyiko ukpə eto ani lə bobe!”

³¹ Nko kə basumufɔ ninə ku afi eto bateasa bamə tsya dímə wə b́atɛyi mə bətsyuə bənkə, “Úləkə betidi bamba utsyiko lə ukpə əsuə, fεε wembofo wə əsuə buləkə ketsyiko lə ukpə əsuə!

³² Lə wə baakpo Israelfɔ eto oka, wə ni Kristo əməə, wə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə sitintii, uləkə wə əsuə lə ɔyifə lə uyikabie əsuə ubə kasɔ bə lə bofo bɔnɔ!” Betidi inuə ba básɔ bafakasə lə eyikabie əsuə ku Yesu mfóo, tsya áka wə.

Yesu Ɔkpə.

³³ Se éyo kakɔmi lefee, kasɔ mfó kenke ko léna. Nya ítsyə nko ísu ése abombo etsyə. ³⁴ Nya lə lefe nəmfóo, Yesu áfa bembembe ótɛyi nkə, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Etiki nyamfo eto kasɔ ni

bə, “Mɔ Onanto, mɔ Onanto! Beso fáyani mə fətsyə?”

³⁵ Betidi bətsyuə dínyə mfó áno lesa nə óteyi, nya báteyi bətsyuə bə, “Ǿle Onanto eto Unyeləkətidi Elia bokpadi.”

³⁶ Mə oni étsyetsyi úsu úfi okosa wə bákpe lə ntə eto sonkpe əsuə nya óbesə wə kato ku uyi útə Yesu nkə unə. Nya óteyi bafefe nkə, “Bínyə lə bobə! Bitə lə bobə lə Onanto eto Unyeləkətidi Elia ebubə uləkə wə utsyiko lə uyikabie komfo əsuə!”

³⁷ Nya Yesu léfa bembembe nya úkpə.

³⁸ Lə lefe nəmfó əsuə tutuutuu, kafia kplə ka léfakanya kėti Yudafo eto Disumuyo eto Kakenkəkə Kenke eto ənəmii, léfuadi lə akpa ənuə itsyii kato ibə kasɔ.

³⁹ Nya se omamanyə ninə wə dínyə lə uyikabie əmə ɔflo lenɔ Yesu eto bofa nya únyə kase úkpəə, óteyi nkə, “Sitinti utidi əmfo eyifo Onanto eto Ubi.”

⁴⁰ Besionko bətsyuə tsya ənyə kəsese bákabe. Maria Magdalene ku Salome ku Maria nwə eto bebi ni Yakobo kəkə ku Yosef, akə mə lenti.

⁴¹ Lefe nə Yesu ləkə lə Galileaa, mə dítəkəko wə bákawunsə ko wə nɛ. Besionko bamba kpə ba dítəkəko wə bəsu Yerusalem tsya ənyə mfó.

Bébikə Yesu.

⁴² Asa nyamfo əbə lə diyi nə bəəmuə əsuə itə bə lə kofe edufə diyoo, lə bedi Ǿnwéditsyayi eto diyi. Nya se kale nle boloo, ⁴³ Yudafo eto okpronkpo ɔni wə baakpo Yosef wə ditsyi Arimatea eto uninə, ákpe ɔkɔə úsu únyə Pilato. Yosef éyifo Yudafo eto Uninə kplə wə ləkə dibu nya úkabe

kusu itə Onanto eto Sekakedidi eto bubə. Se óyo Pilato oflɔ, óle wə lekprakpa nkə utə wə kusu læ usu uləkə Yesu eto ɔkɔ əmə usu ubikə fe læ eyo ɔnwɛditsyayi əmə. ⁴⁴ Se Pilato lenɔ nkə Yesu ébukpə kokoo, íyifo wə naa. Nyaso ókpadi wə omamanyə ninə wə dínyə læ etsyuesa nyamfó eto kɛnyɛ, nya ótɔ wə læ sitinti ini bə Yesu ébukpə koko. ⁴⁵ Nya se uninə əmfɔ lɛtɛyi wə nkə ɔnukuale inii, Pilato ətə Yosef kusu nkə usu uləkə ɔkɔ əmə.

⁴⁶ Nya Yosef dísu úləkə Yesu eto ɔkɔ nya úfi kafia kpaa fɔfɔ ka óya úmli wə. Nya úfi wə úsu úbikə læ kudi ko bələkə læ koba kəmiə bətsyə koko læ kɔtini oflɔ. Nya útə nkə baminansə leba kplɛ lɔni beti læ kudi komə eto kɛnyɛ. ⁴⁷ Lə lefe nəmífo, Maria Magdalene ku Maria wə ni Yosef eto ambe ənyə mfó nya bábe kaka bəbikə Yesu eto ɔkɔ əmə.

16

Yesu Átaka Utsyi ɔkɔmə.

¹ Kəsiasə eto ditsyitsyoo, lefe nə békedi ɔnwɛditsyayi bálɔsə, Maria Magdalene ku Maria wə ni Yakobo eto ambe ku Salome ésu báya nnuəbi bo laanyi fififi bənkə beesu bediki Yesu eto ɔkɔ. ² Nyaso se kale dísiə kɔsida eto olesíə, bətaka bésu kudi komə eti.

³⁻⁴ Se bántɔ, bákato mə bətsyuə bənkə, “Owoe buunyə ləminansə leba kplɛ nəmə læ kudi komə eto kɛnyɛ utə bo?” Bátɔ mə əsuə nko itsyise leba nəmə amɔ tinti. Nya se bésu bédufə mfó, bənyə bənkə futsyə ébubə óminansə leba nəmə læ mfó. ⁵ Nyaso se bédufə kudi komə kafoo,

bənyə okosobi utsyuə se únsi læ kodiani. Nya ónkpe awu nnya diflubi futututu! Difufu əmuə mə.

⁶ Nya okosobi əmə lətəyi mə nkə, “Biante sikpi! Nyi minkə Yesu Nasaretnyə əmə bənle bəbəbə, nwə básɔ báfakəsə læ uyikabie əsuə. Umbə mfo! Ótaka okpe nkpə! Bebe! Mfo bálabesə wə nɛ. ⁷ Nyaso bisu bətəyi wə bakasebi ku Petro tsya biənkə, ‘Yesu tɔ mi sɛtɔ, ɔtɔ læ Galilea. Mfó ti biunyə wə fe kase ótəyi mi utsyə.’ ”

⁸ Nyamfo ákpe besionko bamə difufu, nya bədu læ kudi komə ɔflɔ ku ketinkə, bántə lesa nə beeyifo, nya bákpe etsyi ani. Kase bánkpe læ kusu bántɔ, bántəyi kuutsyuə kulesa, itsyise sikpi əmuə mə.

Yesu Ələkə Əsuə Óte Maria Magdalenyə.

⁹ Se Yesu létaka utsyi ɔkɔmə Kɔsida komfo eto olesiyə, utidi tute wə úləkə əsuə óte ni Maria Magdalenyə, nwə əsuə óla awɔnɔ bua akuanse utsyiko læ lefe nə ditsyuə əsuə. ¹⁰ Úsu ótəyi Yesu eto bayetsyuə ba nle nku buwi læ wə ukpə əmə eso. ¹¹ Nya se Maria lətəyi mə nkə Yesu kpe nkpə nya únyə wə, bámfo wə báno.

Yesu Ələkə Əsuə Óte Bakasebi Inuə Bətsyuə Lə Kusu.

¹² Nyamfo eto kamaa, Yesu ələkə əsuə óte bakasebi inuə læ lefe nə bánye læ kusu bántɔ. Fɛɛ bənnə wə betsyə lekpo mlə. ¹³ Kama se bəsu bátee, bəsinkli bəsu bátəyi bafefɛ. Tsyaa, mbamə mámfo mə báno.

Yesu Ɛlækə Wə Ɔsuə Óte Bakasebi Lefosi Ɔnwɛ Bama.

¹⁴ ƐƐƐƐƐ, Yesu əlækə wə əsuə óte wə lefosi bakasebi ɔnwɛ lə lefe nə bénsi bánlɛ budi. Nyaso únyenki ókpe mə lə kase mə bofokanɔ ləmbə ale, nya betidi ato fefe, se bamfó betidi ba díkənyə wə se ótaka utsyi ɔkɔmə úbə nkpə bofo kanɔ.

¹⁵ Ɔteyi mə nkə, “Bisu kawunsiə kenke lə bebe Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə ditsya bitə betidi ba kenke. ¹⁶ Utidi wə lefo Ditiki Sɛɛ nəmfo ɔnɔ nya utə bəəfləsə wə ntuu, Onanto ebufi wə abua ɔtsyə wə. Nya utidi wə dimamfo ɔnɔɔ, Onanto embofo wə. ¹⁷ Nya Onanto ebutə bafokanɔfɔ lə mɛɛ, əsuəale beyifo ayanisa kpə. Boola awɔnɔ bua lə mɔ diye əsuə. Bɔɔteyi belebele kpə bia benyi. ¹⁸ Nya lə bəmuə owa nye bənə kenii, yembuyifo mə kabua saa. Lə bətəkə befimfi anii, boomuə ale.”

Onanto Akpa Yesu Usuko Kato.

¹⁹ Lefe nə Bonamute Yesu dídi mə etiki ólosə mfó eto kamaa, Onanto étsyi wə úsuko kato kaka wuunsi lə kakplekɔ lə wə Anto ɔflɔ lə kodiani.

²⁰ Nya wə batɔnkpe létsyilama nlebe saa kenke bátəyi Ditiki Sɛɛ nəmə. Nya Onamute əmə dísiə ko mə ówunsəko mə nya béyifo ayanisa nnya lete bə mə ditiki nəmə eyifo ɔnukualɛ eyɛ lə ayanisa kpə nnya béyifo əsuə.

**Onanto eto kakle fofɔ; Sekpele
Sekpele: Onanto eto kakle fofɔ; Sekpele New
Testament**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sekpele)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Sep 2022 from source
files dated 13 Jul 2022
5fc03d2a-3cf8-5607-a6e0-9e1e197140bd